

rokgre

Smeti na luni

Gledališka igra

Obrazložitev žirije ob Nagradi Slavka Gruma za najboljše slovensko dramsko besedilo leta 2008:

Otrok in ob njem sanjač, ki je po definiciji seveda tudi sam neke vrste otrok, sta osrednja lika te igre. Mala deklica Vasilka in astronom Lawrence spoznata problematičnost človeških razmerij že ob prvem stiku, saj zaupljiva gesta ob splošno sprejeti interpretaciji, ki ne verjame več v pristnost razmerja in odkritost namena, zbudi zgolj sum o zlorabi. In tako domnevni pedofil in radovedna punčka zaplavata v prijateljstvo, ki njej prinaša odgovore na otroška vprašanja, njemu pa malo življenjsko tovarišico na samotnih opazovanjih Lune in merjenjih njenega odmikanja od našega planeta. A življenje seveda ne ostaja pri takih enostranskih umikih, zgodba potegne vase tudi druge lune iz obnebjja Vasilkinega vsakdana in jim spremeni usodo. Vmes se celo zazdi, da gladki, skorajda filmski potek zgodbe vodi k srečnemu izidu, toda avtor se, kljub do konca spravljivemu stališču, seveda ne preda tako lahkotni iluziji. Zgodba se izteče, če smemo uporabiti ta izraz, 'tragično lepo'. Ali celo – 'žalostno lepo'. Oddaljujoča se Luna kot nekdanji simbol hrepenenja in ljubezni, na kateri so človekovi obiski že pustili svoje prve smeti, postane metafora za umik vsega, kar nosi sled izgubljene avtentike. Posebna vrednost Smeti na Luni so razplatenost v dogajanju in pomenih, bogastvo aluzij, pristnost in empatija likov ter dosledno vodenje zgodbe prek vseh obratov, ki že pri branju zbujajo drobne vzklike presenečenja in odobravanja.

Osebe:

LAWRENCE

Mož srednjih let, astronom

MARTHA

Lepa, srednjih let, psihologinja

VASILKA

Njena zvedava hči

PAUL

Marthin mož, strojevodja

KINO OPERATER

Starejši mož, preprostejše narave

Posvečeno Paši, moji lunici.

1. PRIZOR

LAWRENCE

Noč je. Nebo je jasno, brez enega samega oblačka in gosto posejano z zvezdami. Skoraj polna luna kraljuje nebu.

Mož se pripelje na motorju vrh hriba, ki se imenuje Rožni vrh. Zadaj ima pripeto prikolico.

To je Lawrence. Ugasne motor, stopi z njega ter sleče usnjene rokavice in kapo s pritrjenimi motociklističnimi očali. Odloži oboje na sedež. Tudi dolg, nekoliko prevelik plašč, ki ga nosi, je usnjen. Vse skupaj je videti precej izdelano. Mož je poraščen in tudi sam nekoliko 'zdelan' vendar poln energije in nekakšnega pričakovanja. Sleče plašč in jadrno zavaha rokave.

Požvižgava si neko melodijo, medtem ko odklopi prikolico, potegne z nje plahto in si postavi montažno opazovališče, mini priročni teleskop, katerega dolga cev štrli daleč v nebo, ko jo razvije. Sede v prikolico, nekaj nižje od teleskopa, ki je priklopljen na čuda žic in aparatur.

Preklopi par stikal, da zažarijo lučke in osvetljeni ekrančki ter prične opazovati nebo.

Nekajkrat gre s teleskopom naokoli. Gleda, opazuje ... Obrne teleskop proti luni. Vzame v roke tablico s pritrjeno razpredelnico in pisalom na vrvici. Nekaj vpiše vanjo in vtipka v svoje aparature. Spet opazuje luno. Vmes si pozorno zapisuje, vtipkava in vsake toliko iztisne zamišljeni 'Hm' ter se popraska po bradi. Nato stopi k motorju. Iz nahrbtnika ob strani izvleče buteljko vina. S steklenico namigne luni, kakor da jo pozdravlja, nato jo odpre in nalije vino v kozarec, ki ga je tudi izvlekel iz torbe.

LAWRENCE Na zdravje.

Nazdravi luni.

V teh desetih letih sva se malo zblížala, kaj? Izpije. Ja ...

Si s koncem rokava obriše usta.

Znova sede za teleskop in opazuje. Klavirska glasba.

Tema.

2. PRIZOR

KINO OPERATER, VASILKA, LAWRENCE, MARTHA

Temačnost kinodvorane. Stoli le-te so obrnjeni proti občinstvu. Na zadnji steni dvorane je linica za projekcijo – operaterska kabina. Vhod v dvorano je z desne strani, v kotu, kjer se stikata desna in zadnja stena. To je hkrati tudi pot, po kateri se gre iz dvorane in na levo v kabino.

Kino operater z malo metlico čisti stole. Pobira kartonsko embalažo, pometa kokice.

KINO OPERATER *Se sam zase priduša. To – nič ne znajo več pospraviti za sabo.*

Salamenske kokice! Kako lahko en sam bajs toliko nasvinja?! Se sklanja in pometa. Se zravna. Končal je. Težko vzdihne. Še dva filma ...

Odpravi se proti izhodu. Smeti vsiplje v koš ob steni. Odpravi se naprej, ko naleti na Vasilko, ki je pravkar zavila noter.

VASILKA *Dober dan. Mu pomaha z vstopnico in kar veselo mimo njega.*

KINO OPERATER *Ej ...!*

VASILKA *Imam karto! Teta mi jo je prodala ...*

KINO KINO OPERATER *Ej, mala – kaj pa ti spet sama?!*

VASILKA *Vasilka mi je ime!*

KINO OPERATER *To ja. Samo, kje imaš pa mamo? Saj vendar ne moreš bit sama v kinu?*

VASILKA *Nekoliko neprepričljivo. Mama pride.*

KINO OPERATER *Res? Ne verjame ji preveč.*

VASILKA *Res, res! Mu jadrno prikima.*

KINO OPERATER *Zadnjič je ni bilo. Cel film si sama gledala.*

VASILKA Saj ni bil strašen.

KINO OPERATER Saj ne gre za to ...

VASILKA Danes pa res pride, čisto zares. V službi prej zaključijo, ker imajo viška ur.

KINO OPERATER Ja, seveda, cela njena firma ima viška ur.

VASILKA Res, res – čisto zares pride.

KINO OPERATER No, prav. *Se obrne in gre. Bolj sam zase zamomlja ...* Malo premala si še, da bi hodila sama v kinu.

Vasilka gre sest, ko se kino operater nenadoma obrne.

KINO OPERATER Ej, mala?

VASILKA Vasilka mi je ime.

KINO OPERATER Ja, no ... *Pomenca. Nekako nerodno mu je.* Če hočeš, lahko greš z mano gor pogledat, kako se vrtijo filmi.

Gledata se.

V kabino.

VASILKA Zelo rada.

Kino operater se brez besed obrne. Vasilka postoji, nato pa jo ubere za njim.

VASILKA Kateri film vam je najlepši?

KINO OPERATER Noben.

VASILKA Noben?

KINO OPERATER Dosti raje imam televizijo.

Odideta.

Prazna dvorana.

Čez čas luči ugasnejo. Iz kabine skozi linico posveti snop svetlobe. Slišimo Vasilkin smeh. Tedaj v dvorano vstopi Lawrence. Razgleda se naokoli. Ko snop ugasne, sede na najbolj oddaljen sedež v najtemnejšem kotu dvorane. Pribrzi Vasilka. Sede v prvo vrsto. Zadaj pri vhodu se pojavi kino operater.

KINO OPERATER Pa ne v prvo vrsto! Vrat te bo bolel!

VASILKA *Se obrne nazaj k njemu, čepeča na kolenih na sedežu in držeča se za naslonjalo.* Pa kaj! Naj! Čim bližje hočem bit! *In se počni nazaj.*

KINO OPERATER *Bolj zase zagodrnja in gre nazaj.* No, prav. Saj bo tebe bolelo.

Tišina. Čez čas se Lawrence dvigne in se presede bolj v sredino dvorane.

Iz operatorske kabine posveti projekcijski žarek. Vasilka vzklikne, stopi na sedež in z roko lovi svetlobo.

KINO OPERATER *Iz kabine. Strogo. Bejž dol!*

Vasilka takoj sede in se nagajivo zahihita. Lawrence se presede še bliže.

Zasliši se zvok risanega filma. Na drugem koncu gledališke dvorane se pojavi projekcija.

Sličice letijo. Vasilka napeto gleda. Lawrence prisede bližje. Tik za njo je. Vasilka nekaj zasluti, obrne se.

VASILKA *Niti ne prestrašeno. Oh!*

LAWRENCE *Boš bombon? Ji ponudi.*

VASILKA *A je pravi?*

LAWRENCE *Kakšen pa naj bi bil?*

VASILKA *Ne vem. Lahko bi bil samo v papir zavit kamen. Bom, ja. Hvala. Vzame bombon in ga prične odvijati.*

LAWRENCE *Kamen? Zakaj pa to?*

VASILKA *Z bombonom v ustih. Paulie, naš sosed, to rad počne.*

LAWRENCE *Aha. Pokima, da razume, kako je to.*

VASILKA *Enkrat se pa je sam zmotil in ga požrl – kamen.*

Se obrne naprej. Gleda film.

LAWRENCE *In? Mu je bilo slabo?*

VASILKA *Ne pogleda nazaj. S prstom naredi. Psst! Gledam.*

LAWRENCE *Aja, oprost.*

Gledata film. Čez čas.

VASILKA *Čez dva dni ga je pokakal.*

LAWRENCE *Prosim?*

VASILKA *Paulie. Sosed. Kamen.*

LAWRENCE *Aha. Spet pokima, kako da mu je jasno.*

VASILKA *Se obrne k njemu nazaj. A lahko še enega? Dobri so.*

LAWRENCE *Seveda. Izvoli. Ji da bombon.*

VASILKA *Hvala. Se obrne naprej, ga olupi in vtakne v usta.*

LAWRENCE *A lahko pridem k tebi sedet?*

VASILKA *Zakaj pa ne?*

Lawrence pride sedet k njej.

Kako ti je pa ime?

LAWRENCE *Lawrence.*

VASILKA *A to je ime?*

LAWRENCE *Se ji nasmehne.* Tako nekako.

VASILKA Bolj zveni kot priimek.

LAWRENCE Pa tebi – kako ti je ime?

VASILKA Vasilka.

LAWRENCE Vasilka. Lepo.

VASILKA Jaz sem čisto zadovoljna. *Nenadoma zavpije proti platnu.* Ne, ne tja notri!

LAWRENCE Pa bo šel.

VASILKA *Vzdihne, češ kaj se more.* Vem, ja. Vedno naredi isto.

LAWRENCE *Se ji nasmeji.* Ti si bučka!

VASILKA *Nekako spremeni izraz na licu. V neko resnost in zanimanje.* Ti si se nasmejaj.

LAWRENCE Oprosti, nisem te hotel užalit.

VASILKA Zakaj pa si se nasmejaj?

LAWRENCE Ker si rekla, da mali mišek vedno naredi isto – gre notri. In smešno mi je, ker je to risanka in je seveda logično, da se bo vedno zgodilo vse isto in se bodo tudi junaki obnašali vedno isto. Ampak najbrž je to samo nam odraslim smešno, če nekdo misli, da bo v enem in istem filmu kdaj kaj drugače.

VASILKA Ja, mišek gre vedno notri v to luknjo, čeprav ve, da ga tam čaka čarovničin maček. Mogoče pa bo nekega dne drugače.

LAWRENCE Kako to misliš?

VASILKA Čakam.

LAWRENCE *Se spet nasmeji.* Ti si mi ta prava. Čakaš?!

VASILKA *Spet tisti resen, vedoželjen pogled.* Spet si se nasmejaj.

LAWRENCE Joj, oprosti. Če te moti, se ne bom več smejal. Ampak, je pa smešno.

VASILKA Jaz sem ti smešna?

LAWRENCE Čudovita si!

VASILKA Sem ti res smešna?

LAWRENCE No, saj nisi ti – tisto, kar poveš. Pa saj ni nič takega ... Ne bom se več.

VASILKA *Ganljivo nežno.* Si se res meni nasmejaj? Meni, samo meni?

Lawrence začuti, da je najbrž deklici ljubo in da je ne moti njegov smeh.

LAWRENCE *Resno.* Samo tebi.

Vasilka ga nenadoma radostno in toplo objame. Lawrence je presenečen. A Vasilka že spet sedi gleda risanko.

LAWRENCE Zakaj pa je bilo tole?

VASILKA *Ga pogleda, malo pomisli, nato ... A te lahko pocukam za brke?*

LAWRENCE Če ti paše ...

Ga pocuka. Nato pa resno ...

VASILKA Pravi so.

LAWRENCE Zakaj pa ne bi bili?

VASILKA Moj očka nima pravih.

LAWRENCE A nosi lažne brke?

VASILKA Za pusta.

Lawrence se nasmehne.

VASILKA *To opazi. Všeč mi je, ko se nasmehneš.*

LAWRENCE A res?

VASILKA Kolikokrat si gledal to risanko?

LAWRENCE Mislim, da je danes tretjič.

VASILKA *Občudujejoče. Uf, enkrat več kot jaz. Naredi mi uslugo.*

LAWRENCE Kar povej ...

VASILKA Zdaj ne glej in potem bova izenačena. *Navihano. Glej proč.*

LAWRENCE *Se nasmeji. Prav. In se obrne proč. Sem že.*

VASILKA *Resno. Hvala.*

Vasilka gleda, Lawrence je obrnjen proč. Čez čas ...

VASILKA *Bolj sama zase. In ti si se mi smejal ...*

Lawrence jo za trenutek pogleda.

Proč glej!

In jo uboga. Tako mine nekaj trenutkov.

LAWRENCE Vasilka.

VASILKA Hm?

LAWRENCE A lahko zdaj jaz tebe za trenutek objamem?

VASILKA *Kar gleda naprej. Če hočeš ti zlezem na krilo, tako kot včasih očku.*

LAWRENCE To bi bilo lepo.

Vasilka vstane in se mu skobaca v krilo. Lawrence jo z rokami objame spredaj čez pas.

Nasloni glavo na njen hrbet. Vasilka gleda risanko.

LAWRENCE Kako dišiš ...

VASILKA To je mamin parfum.

Nenadoma se projekcija prekine, v dvorani se prižge luč, jedka je in moteča, prav bode v oči. Vasilka in Lawrence skočita narazen, bolj iz šoka nad to nenadno spremembo.

Na vratih zadaj se pojavi Martha.

MARTHA Vasilka!

Vasilka jo zagleda in steče k njej.

VASILKA Mami! Mami! Prej si končala!

Skoči mami v naročje. Takoj izza njiju, ker stojita tako, da nekoliko zapirata vhod, se prerine kino operater, ves razburjen se napoti k Lawrencu, ki stoji in opazuje mater ter hčer.

KINO OPERATER Ti prasec! Ti pokvarjeni pes!

LAWRENCE Prosim?

KINO OPERATER Ti bom jaz dal prosim! *Komaj še zadržuje svoj gnus in bes.* Ti bom jaz dal prosim! *Martho in Vasilko pritegne situacija.* A te nič ni sram, a ni v tvojem črnem srcu niti malo usmiljenja?!!

LAWRENCE Ne vem ...

KINO OPERATER Drži gobec, samo drži gobec, da ti ga jaz ne razbijem! Ubogo punčko si šel maltretirat!!

Martha pogleda Vasilko, nato po dvorani in nekako ji je jasno za kaj gre. Prime otroka za roke in pristopi.

MARTHA Kaj se pa dogaja?

KINO OPERATER Tale je nadlegoval vašo hčer.

VASILKA Ni res.

Martha pogleda hčer, nato kino operaterja.

KINO OPERATER Kaj pa mala ve! Na krilu mu je sedela.

MARTHA Zgroženo Vasilki. Vasilka!

VASILKA Mama ...! *Hoče nekaj reči, a jo mama takoj prekine.*

MARTHA Da si mi čisto tiho! *Jo sunkovito potegne za roko.* Doma bi morala biti.

KINO OPERATER Nič ne skrbite, sem že poklical policijo. S temle smo že imeli opravka. *Lawrence je tih, nekako sprijaznjen s tem, kar se dogaja. Nič kaj se ne skuša braniti.*

LAWRENCE Nič nisem ...

KINO OPERATER Ne laži! Dobro vidim, kaj vsak dan počenjaš!

MARTHA *Nekoliko nejeverno.* Vsak dan?

KINO OPERATER *Sunkovito švigne z roko v žep Lawrencovega plašča in iz njega izvleče pest bombonov. Evo! A vidite?! Vidite?! Sune z njimi njej pod nos kakor v dokaz. S tem se jim prikupi!*

MARTHA Vasilka – a ti je stric dal bombon?

VASILKA Ja. Seveda. Zakaj? A je zastrupljen?

KINO OPERATER *Z nežnim glasom deklici. Ne, ti ljubica nevedna, ni zastrupljen. Stric ti da bombone, ker hoče nekaj drugega.*

VASILKA Res? Kaj pa?

Mama počepne k Vasilki, smrtno resno se ji zazre v oči.

MARTHA Vasilka, zdaj mi pa povej, a se te je ta stric kaj dotikal? *Pokaže na Lawrencea.*

KINO OPERATER *Nestrpno. Te je kaj božal, po nogici, po bedrci ...?*

Martha ga z roko takoj ustavi. Kino operater utihne.

VASILKA Nič se me ni dotikal. Jaz sem se njega!

KINO OPERATER *Ves iz sebe. A ti je rekel?! A ti je rekel?! Nenadoma udari Lawrencea s pestjo v obraz, da se opoteče. Vedel sem ... Deklica zajoče.*

VASILKA *Ihtavo. Za brke, za brke sem ga vlekla!! Samo za brke! Prosila sem ga, da mi dovoli!!*

MARTHA *Kino operaterju. Ste znoreli?!*

Ta samo skomigne z rameni, češ kaj pa morem.

VASILKA Jaz sem kriva, jaz, samo jaz ... *Se vsuje iz nje.*

MARTHA *Jo stisne nase, da jo potolaži. Nisi, srce moje, nisi ti nič kriva. Mi odrasli smo krivi, ker se ne znamo nič zmenit.*

Lawrence se drži za otečeno lice.

LAWRENCE *Hladno. A lahko zdaj grem?*

KINO OPERATER O, ni govora! Kar lepo počakaj policijo. Bodo že oni vedeli, kaj s takimi.

MARTHA Saj ni nič naredil.

KINO OPERATER Dajte no, ne bodite tako naivni. Sam v prazni dvorani prisede k deklici. Polne žepa bombonov ima in potem jim govori sladke besede! Dajte no! Saj veste, kaj tile počnejo! Sploh se mi gnusi povedat kaj. To je najhujša sorta! Kako se lahko nekdo spravi na otroka?!

VASILKA Saj mi ni nič naredil!

KINO OPERATER Odpeljite raje malo in jo poučite doma kaj o tem, da ne bo več jemala bombonov od tujih stricev. Pa je ne puščajte več same v kino.

MARTHA Brigajte se zase! Pridi Vasilka, greva. *Jo potegne za seboj.*

KINO OPERATER *Bolj zase.* Jaz svojih že ne bi. Kaj veš, kakšni pokvarjenci se vlačijo tu okoli. Marsikaj sem že videl skozi svojo linico ... *Za njima glasneje.* Marsikaj! Sploh me je sram povedati, kaj ... *Sam pri sebi spet.* Eh, boljše, da sploh ne mislim na to.

Vasilka sledi mami. Briše si solze z rokavom. Lawrence se premakne.

Ej, kam pa ti?! Ajde, greva k zadnjim vratom. So že tu.

Izgineta na levo z odra.

VASILKA Mami! Nič mi ni naredil!

MARTHA Pridi, srce. *Jo potegne za seboj.*

VASILKA *Že jokavo.* Prijazen je bil.

MARTHA Vem, vem ljubica. Se bova doma pomenili.

Vasilka zadrži mamino vlečenje.

VASILKA Kam ga sedaj peljejo?

MARTHA Na policijsko postajo. Izprašali ga bodo.

VASILKA A ga bodo zaprli, a ga bodo zaprli?!

MARTHA *Nestrpno, izgublja potrpljenje.* Ne vem, Vasilka. To se naju več ne tiče. Pridi! *Jo spet potegne za sabo.* Nikoli več ne greš sama v kino.

VASILKA *Zajoka.* Zakaj ne?! Kaj naj delam sama doma?!

Martha se ustavi in ji zabiča naravnost v iskrive očke.

MARTHA Nikoli več – nikoli!! Si razumela?!!

Tako obstaneta. Deklica kujavo gleda mamo. Na jok ji gre, vendar iz kljubovanja drži. Nato reče, tako bolj odraslo ...

VASILKA Prav mama. Bom počakala doma.

Mama nekaj pomenca, kot da jo je glas deklice iztrgal iz razburjenja, nato vidimo, da ji je žal.

Pogleda tja, kjer naj bi bil Lawrence. Vasilka sledi njenemu pogledu.

Risanke rad gleda, pa smeji se mi.

MARTHA *Malodane nežno.* Pridi zdaj. Ati je rekel, da se bo oglasil.

VASILKA *Takoj radostno.* Ati?!

MARTHA Po stvari pride.

Se odpravita.

3. PRIZOR

LAWRENCE, VASILKA

Večer na Rožnem vrhu. Nebo je prepredeno s sivobelimi oblaki. Med oblaki se polni luna. Lawrence se kot vedno pripelje z motorjem in prikolico. Parkira na istem mestu, se pretegne in malo počaka, potem s prtljažnika motorja odveže zvito spalke, jo razvije in razgrne čez travo. Spet se pretegne, tokrat nekako drugače, kot da bi napravil neke vrste vajo za razmigovanje hrbtenice. Sede na spalke, noge skrči k sebi in jih objame z rokami. Nekaj časa tako razmišlja. Nato ob robu spalke utrga cvetlico in leže na hrbet, obrnjen z nogami proti občinstvu. Zamišljeno zre v nebo. Levo nogo ima pri kolenu dvignjeno in desna mu nemarno binglja čez njo.

Tedaj se zadaj za njim na prikolici prične nekaj premikati. Plahta se dvigne in izpod nje se prikaže obraz Vasilke. S pogledom oceni situacijo. Nato se prične počasi plaziti ven in tiho zdrkne s prikolice. Obstane in gleda nič hudega slutečega Lawrencea. Potem se odloči in tiho stopi k njemu. On ima oči zaprte, ko ona obstane točno za njegovo glavo. Nagne se malo

naprej in ga pogleda. Lawrence ima še vedno zaprte oči, zato ne reagira. Vasilka ga gleda. Nato tiho ispregovori ...

VASILKA Gospod Lawrence ...

Lawrence odpre oči, za trenutek ves otrpne, kakor da bi razmišljal, če je to, kar vidi, sploh resnično, nato je v trenutku na nogah, ves prestrašen.

LAWRENCE Vasilka!!

Ona v zadregi skomigne z rameni in se mu nerodno nasmehne.

LAWRENCE *Popolnoma zatečen. Kaj?!! Kaj?!!! Stopi bliže k njej. Ne more verjeti svojim očem. Kaj pa ... ti?! Kaj?! Gleda okoli sebe, ali je to mogoče kakšna neslana šala.*

VASILKA *Tiho. Zdravo Lawrence.*

LAWRENCE *Še vedno precej zmeden. Kkkaj – kako??*

VASILKA *Spodaj sem se skrila. Pokaže nazaj na prikolico.*

LAWRENCE *Od kod pa ti? Kje pa imaš mamo?*

VASILKA *V službi.*

LAWRENCE *Sam zase. Kaj ... ne razumem ... Kako si me našla?*

VASILKA *Policaja sta bila pri nas.*

LAWRENCE *In?*

VASILKA *Spraševala sta o tebi. Rekla sta, da se te moram pazit.*

LAWRENCE *Čisto dobro sta rekla.*

VASILKA *Pohiti z besedo. Prisluškovala sem. Rekla sta, da si znanstvenik in da večkrat daš otrokom bombone v kinu – nekak austro ...*

LAWRENCE *Astronom.*

VASILKA *Astronom, ja. Hiti, kakor v opravičilo. Da hodiš sem gor in gledaš zvezde. Da imaš zadaj za pokopališčem ta svoj motor in da živiš v tisti pločevinasti prikolici, tudi za pokopališčem! In jaz sem si rekla 'zakaj pa ne'? Zakaj te ne bi obiskala! Meni nisi nič naredil! Pa zvezde gledaš. Česa tako zanimivega še svoj živi dan nisem srečala! Vsi odrasli hodijo v službe – moj oči je strojevodja, mami dela v Zdravstvenem domu ... pa sem mislila 'to bo zanimivo' in sem potem tekla kot hudir mimo pokopališča – – Joj, me je bilo strah, tebe ni bilo tam, pa sem kar spodaj pod plahto zlezla ...!*

Lawrence jo z roko vso zadihano ustavi.

LAWRENCE *Je že vredu, je že vredu.*

VASILKA *Je zadihana in trebušček se ji dviguje gor in dol. In zdaj sem tukaj.*

LAWRENCE Je že v redu. Samo ...

Si gre z roko skozi lase, kakor da ga nekaj skrbi.

VASILKA Žal mi je.

LAWRENCE Je že v redu.

Tišina. Lawrence hodi sem ter tja in s pestjo na ustnicah temeljito razmišlja. Vasilka ga pričakujoče gleda. Tedaj se on kakor v trenutku odloči.

LAWRENCE Domov te bom peljal.

VASILKA *Plane k njemu. Ustavi se meter pred njim.* Ne še! Ne še ... Prosim, prosim! Mame do polnoči ne bo in strah me je samo.

LAWRENCE Ne smem, Vasilka.

VASILKA No, prosim, prosim!

LAWRENCE Ne morem.

VASILKA Zakaj ne?

LAWRENCE Lahko, da si bodo ljudje kaj grdega mislili.

VASILKA Saj si ne bodo. Saj sem sama hotela prit.

LAWRENCE Ti si še otrok ...

VASILKA Sem ja. A vseeno imam neke pravice.

LAWRENCE *Si ne more kaj, da se ne bi nasmehnil.* Ti si res ena ... *Zmaje z glavo, češ kako je navihana.*

VASILKA Pa saj nihče ne ve. Odpelješ me potem nazaj, pa bo. Samo pol ure, malo, čisto malo. Da pogledam skozi tvoj daljnogled!

LAWRENCE Teleskop.

VASILKA Teleskop! Joj, kako zanimiv naziv. Gotovo se daleč vidi, ko je tako velik! No, prosim! Prosimmmmm ...!

LAWRENCE No, dobro. To opraviva, potem pa te peljem domov.

Stopi do prikolice in odrgne plahto. Prične pripravljati teleskop.

VASILKA Mega!

Lawrence razvije teleskop.

VASILKA *Občudujoče.* Ijuu, kakšna finta!

LAWRENCE Pridi.

VASILKA Že grem.

Lawrence jo dvigne in posadi v prikolico za teleskopom.

LAWRENCE Tu skozi poglej. *Ji pokaže. Ona pogleda skozi teleskop. Medtem jo Lawrence nežno drži za ramena.*

VASILKA Fijuuu, koliko zvezd. A se da še bližje?

LAWRENCE Ne, to je najbližje.

VASILKA Rada bi videla, če kdo mene gleda.

LAWRENCE Žal, to je najbližje.

VASILKA Kaj pa ti sploh delaš ... s temi ... s temi – računalniki ali kaj? *Pokaže na aparature okoli teleskopa.*

LAWRENCE Merim razdaljo do lune.

VASILKA Zakaj?

LAWRENCE Ti pokažem?

VASILKA Ja, ja – prosim, prosim! *Se zelo razveseli. Kar zaploska z ročicami.*

LAWRENCE No, mi boš pomagala. Pomakni se malo tjale. *Ji pokaže. Vasilka to stori. Lawrence se sklanja prek nje, vklaplajoč računalniško opremo in inštrumente na prikolici. Zasveti mnogo lučk in dva računalniška ekrana.*

VASILKA *Občudujejoče.* Vau! Lepo sveti ...

Lawrence se zravna. Pogleda v nebo. Vasilka nestrpno.

Kaj pa zdaj?

LAWRENCE Z močnim laserjem, ki je del tega teleskopa, bova posvetila naravnost na luno in natančno izmerila njen položaj v vesolju.

VASILKA *Popolnoma impresionirana.* Vauuu, to bova naredila?

LAWRENCE Ja. Pripravljena?

VASILKA Ja – veš da! Samo ne vem, kaj moram naredit.

LAWRENCE Nič ne skrbi... Primi to ročico. *Ji pokaže. Vasilka urno prime.* Okej, sva pripravljena za vklop laserja?

Vasilka zelo resno prikima. Vsa napeta je od pomembnosti dogodka. Lawrence prične vrteti krmilo teleskopa, da ga usmeri proti luni.

LAWRENCE Upajva, da bo žarek lahko potoval do lune in nazaj brez težav. Najino je, pa da zmeriva, koliko časa potrebuje za to pot.

VASILKA Tega pa še res ne znam.

LAWRENCE Niti ni treba. Zato imava računalnike.

Vasilka mu prikima, češ seveda, ja, logično.

LAWRENCE Najina tarča je preprosta naprava, ki so jo na luno namestili astronauti pred 35 leti.

Vasilka napenja oči tja gor.

VASILKA *Bolj sama zase, da se ne bi preveč osramotila z napačno izjavo.*

Ki pa se od tu ne vidi, kaj?

LAWRENCE *Ne ozirajoč se nanjo. Preverja na monitorju.*

Samo preverim koordinate teleskopa. Tako. *Vklopi tri gumbe. To imamo. Nato Vasilki. Ko so tamkaj pristali – to je bila odprava Apolla 14 – so pustili na luninem površju nekaj preprostih steklenih reflektorjev, podobnih tistim v avtomobilskem žarometu.*

Poišče po prikolic. Pokaže ji stekleni reflektor, podoben prozornemu dragocenemu kamnu.

Resno razlaga.

Vidiš, to je en tak kos stekla, kotni reflektor ...

Vasilka odpre usta v čudenje.

VASILKA *Blaženo. Kako je lep.*

LAWRENCE *Ima tri strani. Pred njo obrača kamen. Ta je sprednja. Svetloba, ki vstopi tukaj, gre naravnost skozi središče reflektorja. Moj teleskop svetlobo zbere in jo usmeri na luno.*

Tam so že pritrjene štiri plošče takšnih istih reflektorjev na štirih različnih krajih in potem te plošče najino svetlobo odbijejo, razumeš?

Vasilka bolj neprepričljivo prikima.

Svetlobo odbijejo in nama jo pošljejo nazaj, te aparature pa vse skupaj izračunajo. Tu se pokaže rezultat. Pokaže na računalniški ekran.

VASILKA *Razumem.*

LAWRENCE *Ta je zadnji. Misli reflektor. Pospravi ga. Nato se posveti njej.*

Pripravljena?

VASILKA *Ja. Komaj se je sliši, ker ima od pomembnosti doživetega ves čas odprta usta in zato čisto izsušena.*

LAWRENCE *Kaj?!*

VASILKA *Glasneje. Ja!!*

LAWRENCE *No, pa dajmo. Premakni ročico.*

Vasilka to stori. Potiska dol. Lawrence jo takoj opozori.

Gor, gor potisni!

VASILKA *Jo, pardon ...*

Vasilka premakne ročico. Vsa vznesena otrpne. Čaka ... čaka, kaj se bo zgodilo.

VASILKA *Boječe. A nisem prav?*

LAWRENCE *Si. Jo dvigne iz prikolice. Zdaj greš domov. In postavi na tla.*

VASILKA *Zalijejo jo solze. A sem pokvarila ne – pokvarila sem nekaj, a ne?! Vsa iz sebe.*

Zmeraj vse pokvarim! Mama tudi noče, da se dotikam štedilnika! Glasno zajoče.

Lawrence jo prime za ramena, da bi jo umiril. Mora jo stresti.

LAWRENCE *Ej, mala, ej – Vasilka!!! Vse je v redu, v redu je!*

Ona se ustavi, nejeverno ga pogleda.

Čisto prav si vse napravila. Samo zdaj bo nekaj časa trajalo.

VASILKI *Ji je naenkrat jasno. Aja ...?*

LAWRENCE *Ja. Prikima.*

VASILKA *Nekoliko razočarano. To je vse?*

LAWRENCE *Skomigne z rameni, češ kaj hočeš. To je vse.*

VASILKA *Nič ... ? Se skuša spomniti, kaj bi lahko bilo.*

LAWRENCE *Se ji nasmehne. Nič ognjemeta, nič fanfar, nič.*

VASILKA *Kaj pa laser?*

LAWRENCE *Ni tak, da bi se dalo kaj videt.*

VASILKA *Torej nič.*

LAWRENCE *Nič. Čez čas bo računalnik pokazal številke in jaz jih bom vpisal v drugi računalnik in vsake toliko primerjal med seboj.*

VASILKA *Zakaj pa?*

LAWRENCE *Da vidim, koliko se je luna spet oddaljila od zemlje.*

VASILKA *A se oddaljuje?*

LAWRENCE *Ja.*

VASILKA *Odhaja. Pogleda gor, nato Lawrencea. Navadila sem se nanjo.*

LAWRENCE *Nič se ne boj, dokler bova midva živa, bo še tukaj. Ne gre tako hitro. Spremeni razpoloženje. Tako, to je dovolj, čisto dovolj. Zdaj te peljem nazaj.*

VASILKA *Razočarano. Že? Nato zelo poklapano, sklonjene glave, tiho. Ja. Prav.*

LAWRENCE *Ne drži se no tako. A nisem bil prijazen?*

Deklica ne odgovori.

Dovolil sem ti, da mi pomagaš.

Ona kujavo stoji. Lawrence skomigne z rameni, češ prav, pa se kujaj. Gre k motorju in odklopi prikolico. V pojasnilo ji pove.

LAWRENCE Prikolico bova pustila tu. *Vidi, kako je deklica žalostna. Ona gleda v tla. Lawrence jo gleda nekaj časa – ni mu vseeno in naslednje besede se mu kar malo zataknejo v grlu ...*

Samo z motorjem greva.

Deklica stoji, sklonjene glave. Nič ne reče.

A si se že peljala kdaj z motorjem?

Vasilka molče kratko prikima. Lawrence se skobaca na motor. Povabi jo.

No, sedi tu pred mene.

Ona stoji sklonjene glave.

No, kaj je?

Ona stoji.

Daj no, Vasilka. Tako to ne gre.

VASILKA *Kujavo in trmasto.* Ha, ravno nasprotno.

LAWRENCE Kaj ravno nasprotno?

VASILKA Zapret te hočejo, ker imaš rad male otroke, pa je ravno nasprotno.

Stopi z motorja k njej, zanima ga.

LAWRENCE Kdo me hoče zapret?

VASILKA Pa jaz tega niti ne razumem. Zakaj bi koga zaprli, ker ima rad otroke? A ni to lepo? A se to ne pričakuje od vsakega?

LAWRENCE *Jo poboža po glavici.* Ti punčka ... *Milo se mu stori.* Kaj pa ti veš o svetu?

VASILKA Vem, o, vem. Vem, da se moramo imet radi, drugače smo žalostni.

LAWRENCE Imaš prav. To je čisto dovolj.

Lawrence obstoji. Premišljuje. Obotavlja se. Vasilka stopi proti motorju.

VASILKA Vsi odrasli ste isti. Pa sem mislila, da boš ti drugačen. 'Nekdo, ki ima tako rad otroke, da ga zato lovi policija, že ne more bit slab.' Tako sem mislila.

LAWRENCE Saj me ne lovi. *Se nasmehne.*

VASILKA Pa smejiš se mi. *Se obrne proti motorju.* No, pomagaj mi zdaj gor. *Dvigne nogico na pedalo.*

LAWRENCE Počakaj ...

Punčka spusti nogico. Lawrence stopi do nje in jo obrne. Počepne ob njej. Gledata se iz oči v oči.

Prav, pa ostani še malo. Čisto malo. *Ji pokaže.* Ampak to vse skupaj bo najina skrivnost, prav?

VASILKA *Vsa iz sebe pohiti.* Prav Lawrence, prav. Doma je tak dolgčas in ko mame ni, itak ...

LAWRENCE Pst! *Jo ustavi, da ji položi prst na usta.* Samo malo sem rekel. In nikomur niti besedice.

VASILKA Ne bom! *Prepričljivo odkima.*

LAWRENCE Saj razumeš, da bom imel potem težave?

VASILKA Razumem. *Dvakrat bolj počasi, stisnjenih ustnic, sila resno pokima, da je čisto jasno, da razume.*

LAWRENCE *Sproščeno vstane.* No, kaj bi še rada počela?

VASILKA A lahko sedem tja? *Pokaže na spalko.*

LAWRENCE Lahko.

Ona sede.

VASILKA Je prav fino. *Pogradi spalko.* Še ležeš lahko. *Leže na hrbet in gleda v nebo.* Nisem še ležala na spalki.

LAWRENCE *Sede ob njej.* Kako ne?

VASILKA Bili smo že na morju, v hotelu, pa v tistem apar ... apar ...

LAWRENCE *Ji pomaga.* Apartmaju.

VASILKA Apartmaju.

Vedno ponovim besedo, če je ne vem. In potem si jo za vedno zapomnim.

LAWRENCE Pametno.

VASILKA *Spet gleda v nebo.* Nisem pa še bila v planinah. Pa v šotoru še nisem spala. Sicer imam v sobi enega malega, a je bolj igračka. Prave spalke sploh nimamo. Očka je rekel, da pač nismo tipi za planine.

LAWRENCE Veš, spalka se v bistvu drugače uporablja.

VASILKA Vem ja. Preloži se, potegne zadrga in potem zležeš notri ...

LAWRENCE In si kot kakšna gosenica.

VASILKA Gosenica – hi! To si lahko predstavljam.

LAWRENCE Lepo je spati zunaj, na prostem.

VASILKA Vau, si mislim. To bi rada enkrat poskusila.

LAWRENCE Prav gotovo boš kdaj.

VASILKA Ja. *Kot da jo je oblila neka žalost.* *Trpke očke dobi in ustnice se ji potegnejo v eno samo črtico.* *Gleda nebo.*

Tišina.

Lawrence leže ob njej. Gledata v nebo.

LAWRENCE Vidiš, to je moja delavnica. Moje oči vsako noč prinašajo življenje tja gor.

VASILKA Aha. Torej je življenje v vesolju?

LAWRENCE Seveda je. Ali mi nismo v vesolju?

VASILKA Hm ... seveda ... logično.

Tišina. Razmišljata.

LAWRENCE Milijone let podoba zvezde potuje do nas, da jo lahko vidimo.

VASILKA Ne razumem.

LAWRENCE Zvezda je tako zelo oddaljena, da mora moj pogled prepotovati ogromne razdalje, da seže do nje.

VASILKA Kdo zdaj potuje – tvoj pogled ali podoba zvezde?

LAWRENCE Brihtnica. Oboje najbrž.

VASILKA In kje se srečata?

LAWRENCE Zelo dobro vprašanje. A kdo bi vedel?

VASILKA Torej vedno ko pogledaš zvezdo ali luno, jo tudi srečaš.

LAWRENCE Tako je. S pogledom ji prideš nasproti ...

VASILKA Ona pa tebi s svojo podobo.

LAWRENCE Natanko tako. *Se ji nasmehne.*

VASILKA Ampak ... *Se resno zamisli, da napravi pravo čobico.*

LAWRENCE No, ampak ...?

VASILKA Kaj pa zvezde, pa luna, pa sonce – ali oni vidijo nas? Ne vidijo nas. Saj niso živi, saj nimajo oči.

LAWRENCE Po moje je vse, kar obstaja, živo.

VASILKA Kako?

LAWRENCE To je pretežko za tvojo lepo malo glavico.

VASILKA Ne, povej mi – prosim, prosim! *Zaproši z ročicami.* Saj velikokrat kaj ne razumem, ampak se mi zdi, da lahko.

LAWRENCE Kaj si mi pa zdaj povedala?! *Se iz srca nasmeji.*

VASILKA Ne, Lawrence, ne hecaj se! Ne znam drugače povedati. Ne vem, kako bi ... *Se za hipec zamisli, nato ...* Nekaj na primer ne razumem, ni mi jasno, ampak v bistvu vem, da tako je, da je prav, da je tako in da ... nič zato, ker ne razumem, ampak vseeno vem, da razumem.

Hnja ... Čudno res. *Se zaskrbljeno popraska po glavi.*

LAWRENCE Ah, Vasilka, saj vem, kaj hočeš povedat. Tako je z vsemi ljudmi na tem svetu. Veliko stvari ne razumemo, čeprav jih. Temu se reče slutnja.

VASILKA Slutnja?

LAWRENCE Ja. Slutnja je prav to, ko se ti nekaj zdi. In včasih celo veš, da nekaj je tako, kot slutiš, samo se pač ne da videti ali povedati z besedami.

VASILKA Ja. Točno! Včasih tvoj srček kaj ve, čeprav vse stvari kažejo drugače. Jaz na primer vem, da se mami pa očka še zmeraj imata rada, čeprav kaže drugače.

LAWRENCE A se ne razumeta?

VASILKA Očka že celo leto živi stran. In včeraj je prišel še po orodje. To je še edino, kar mu je ostalo, razen kopačk. A teh mu nikoli ne dam. Potem bo vsaj še prišel. No, saj zdaj sta se z mamo zmenila, da me bo imel ob sobotah in bom pri njem prespala. A to bo jutri prvič in bomo še videli, kako se bo obneslo. Tega se res veselim.

Pod posteljo sem mu skrila kopačke in mu jih ne dam. No, saj niti ne ve, da jih imam jaz. Misli, da jih je skrila mami. Da mu nagaja.

LAWRENCE *Se nehote zasmeji, a takoj zresni.* Oprosti, ne bom se več smejal.

VASILKA Nič hudega. Vesela sem, če kaj smešnega povem. Pri tem nisem ravno nadarjena.

LAWRENCE O, meni se pa zdi, da kar si.

VASILKA *Resno odkima z glavo.* Ne, nisem. Lepo je, da si prijazen, ampak nisem. Nikoli ne znam povedat vica.

LAWRENCE Čisto nič hudega. Tudi jaz nisem nikoli znal kaj prida povedat vica. V bistvu sploh nobenega ne vem.

VASILKA Jaz tudi ne. Vsaj zdaj se ne spomnim. Paulie, moj sosed, jih veliko ve.

Premolk.

Luna bo kmalu polna, ne?

LAWRENCE Ja. V ponedeljek.

VASILKA S čim se pa napolni?

LAWRENCE *Se nasmehne.* Z ničemer. Saj je polna ves čas. Majhen okrogel planet je, pa tudi to ne – pravimo ji Zemljin naravni satelit. In seveda niti ne daje svoje svetlobe, ampak samo odbija sončno. In ko jo po vsej polobli oblije sonce, kar se zgodi vsakih 29 dni in pol, jo mi vidimo kot polno. Takrat je nočno nebo desetkrat svetlejšo kot ob mlaju.

VASILKA Mlaju?

LAWRENCE Mlaj je takrat, ko je luna čisto tanka, ščip pa, ko je polna.

VASILKA Aha.

LAWRENCE V taki noči lahko isto polno luno vidijo z vsakega kotička Zemlje.

VASILKA Ko je polna misliš?

LAWRENCE Ja, seveda. Oprosti, če sem bil kaj nejasen.

VASILKA Ni problema. Najbrž nisi navajen tega pripovedovat otrokom.

Lawrence se obrne proč, kakor da ga je zbadlo to, kar je rekla.

VASILKA Malo je zakomplicirano, a nekaj že razumem. Itak sem vprašala samo zato, ker mi je bilo všeč vprašanje. Saj luna ni balon, da bi jo polnili.

LAWRENCE Ko sem bil jaz toliko star, so mi to razložili nekako takole: Sonce je v službi čez dan, ponoči ga pa zamenja luna.

VASILKA Bolje to kot nihče.

LAWRENCE Imaš popolnoma prav.

VASILKA In če bi ti mene naučil, kako meriš te svoje reči in to, bi tudi jaz zamenjala tebe. Prosto ko pasulj.

LAWRENCE *Se nasmeji.* Kje si pa to slišala?

VASILKA Sama sem vse pogruntala. Jaz sem tvoja lunica.

LAWRENCE *Z nasmehom.* Ne, to – kje si slišala ta izraz: prosto ko pasulj?

VASILKA Ati tako reče.

LAWRENCE Kaj je zdaj – je ati ali očka?

VASILKA Kakor kdaj. Ko ga imam rada, je ati, ko pa ne – kar ni nikoli ... *Se mu nasmehne.*
Lawrence njej nazaj. – Je bilo to smešno?

LAWRENCE Je bilo.

VASILKA *Zadovoljno.* No, pa mi je uspelo.

V bistvu imam rada oba – atija in očija. Se mi zdi, da je ati bolj moj, oči pa bolj mamin. *Se zamisli.*

LAWRENCE V bistvu si ti ena zelo posebna punčka in ja, lahko si moja lunica.

VASILKA *Hvaležno.* Res? Kako si prijazen. *Pohiti.* Saj se bom vse hitro, zelo hitro naučila. Ati pravi, da sem zelo bistra.

Lawrence jo gleda. Ona njega nazaj. Nato ona navihano.

No, saj očka tudi.

Nasmehmeta se drug drugemu.

A sem povedala šalo?

LAWRENCE Ja, mislim, da si. *Ji pokima.*

VASILKA *Se zelo razveseli.* Saj ni težko!

LAWRENCE *Se ji nasmeji. Prime ga njeno veselje. Pa si res prikupna!*

Vasilka se prižeme k njemu.

VASILKA O, ti moj Lawrence. Vedela sem, da je res.

LAWRENCE Kaj je res?

VASILKA Da imaš rad otroke.

LAWRENCE *Teško vzdihne. Imam ja. Ji razklene roke in stopi proč. Kakor, da ga nekaj teži. Obrnjen je proč.*

VASILKA In da me ne boš odgnal. Vsi drugi me. Vsem drugim sem tečna. No, mami ne. Ampak tudi njej kdaj prekipi. Ampak ona se smeji najlepše na svetu.

Lawrence tiho stoji. Vasilka pride do njega, ga prime pod roko in nežno vpraša.

VASILKA In kaj vse delaš v tej svoji delavnici? *Z roko nekoliko teatralno zajame nebo. Mine nekaj trenutkov, preden se Lawrence obrne in ji odgovori. Še vedno se mu malo pozna prejšnje mračno razpoloženje, a se potrudi.*

LAWRENCE Merim, opazujem. Največ merim. Najrajši pa opazujem. A ti pokažem?

VASILKA Jaa – prosim.

LAWRENCE Lezi.

Vasilka leže. Lawrence ob njej. Z roko ji nekam pokaže.

Vidiš, tisto je mali medved.

VASILKA Kje? Tam? *Tudi sama s prstkom nekam pokaže.*

LAWRENCE Ne. Tam. *Ji usmeri ročico tja. Vidiš tisti lok, ki ga tvorijo zvezde tam na levi?*

VASILKA *Najprej vzhičeno. Jaa – zdaj pa vidim! Nato pa malo razočarano. Nič kaj ni podobno medvedu.*

Lawrenceova roka in pogled se za trenutek ustavita na Vasilkini. Odsotno ji pogladi roko.

VASILKA Kaj iščeš?

LAWRENCE *Se zdrami. Kkaj ...? Nič. Gledam.*

VASILKA Glej gor.

Lawrence nenadoma vstane.

LAWRENCE *Trdo reče. Pridi.*

VASILKA Kam pa?

LAWRENCE Domov te peljem. Mama je gotovo že v skrbeh.

Vasilka se postavi na noge.

VASILKA Mame sicer še ni doma, ampak bil si čisto dovolj prijazen. Hvala.

Lawrence jo pozorno pogleda. Zdi se mu, da se norčuje. Vendar je njen izraz čisto resen.

LAWRENCE Prosim.

Sede na motor. Razširi roke, kakor da jo vabi sestri pred njega. Vasilka pristopi, on jo dvigne.

Tukaj daj noge.

Ji pokaže. Ona jih položi. Lawrence požene motor in se odpeljeta.

Tema.

4. PRIZOR

VASILKA, LAWRENCE, MARTHA, PAUL

Vasilkino stanovanje.

Velika dnevna soba. Iz nje na levo vhod v kuhinjo, na desni spredaj vhodna vrata in na isti strani zadaj v kotu mali hodnik iz katerega vodijo desna vrata v otroško sobo, leva pa v kopalnico.

Martha ravnokar zaskrbljeno stopi iz otroške sobe, ko pozvoni na vratih. Ustavi se, gleda proti vratom. Še enkrat kratko pozvoni in nekdo zruka kljuko. Martha pohiti odpret. Notri plane Vasilka. Mami v objem.

VASILKA Mami ...!

MARTHA Vasilka!

VASILKA Mami! *Se prižeme k njej.*

MARTHA A si spet ušla v kino! Kolikokrat ... *Vasilka se odmakne od nje in jo hlastajoče prekine.*

VASILKA Mami, ti si že doma! *Se znova stisne k njej.* A ste prej končali?! Kdaj?!

Na vratih se prikaže Lawrence, ki ga Martha niti ne opazi.

MARTHA Vasilka, ne sprašuj me neumnosti! *Jo odmakne od sebe.* Kdo ti je dovolil od doma in stanovanje si pustila neodklenjeno, kaj če bi ... *Zagleda na vratih Lawrencea. Vi ...?*

LAWRENCE *Nerodno ispregovori.* Vasilko sem pripeljal.

Mama vprašujoče pogleda hčero. Vasilka spet pohiti z razlago.

VASILKA Mama, lahko bi ti rekla, da sem ga slučajno srečala in da sem bila ves čas doma in da sem šla samo za pet minut na sveži zrak – saj veš, kako ga rabim – in da sem se potem izgubila v mestu, naletela na Lawrencea in ga prosila, da me pelje nazaj k tebi, v tvoj topli topli objem! *Se stisne k njej.* Samo ne bom, ker nočem lagat!

Lawrence na vratih se nasmehne. Martha ga pogleda, nato hčer.

MARTHA In zdaj naj bom jaz vesela, ker si ti tako resnicoljubna?

VASILKA Ja, mami, ja – bodi vesela! Bodi vesela! Tako lepa si, ko si vesela! Smej se mami, smej ...!

MARTHA *Jo komaj dohaja.* Ej, ej, otrok, ne nori preveč, veš, da ne smeš!

VASILKA Ne smem, ne smem. *Naslednje besede izgovori napravlljivo kot kak odrasli.* Kaj človek ne sme bit vesel?

MARTHA *Se ji nasmehne.* To si pa rekla isto kot dedek.

VASILKA Seveda! In ti si se nasmejala. Isto kot njemu.

MARTHA Takoj zdaj v kopalnico se umit, zatem pa v pižamo pa spat!

VASILKA *Pohiti. Že grem.*

MARTHA *Za njo. Kruh dobiš v posteljo!*

VASILKA *Iz drugega prostora. Ja – a!*

MARTHA *Pogleda Lawrencea, kot da je malo pozabila nanj. Oh, oprostite ... stopite no naprej.*

LAWRENCE *Hvala. Stopi naprej.*

MARTHA *Nič se ni treba sezuvat. Martha za njim zapre vrata. Vesela je, da nisem huda. Namigne z glavo proti prostoru, kamor je izginila Vasilka.*

Prikaže se Vasilkina glava izza vrat.

VASILKA *A je ati prinesel inhalator?*

MARTHA *Ne, ni ga bilo.*

VASILKA *Aha. Glava izgine.*

MARTHA *Za njo. No, lepo, samo to še manjka, da je bil tukaj, ko te ni bilo!*

VASILKA *Iz kopalnice. Brisače ni!*

MAGA *Njej. Takoj. Lawrenceu opravičljivo. Kakšna gužva ... Se napoti k omari. Njemu nazaj, kakor da se je šele zdaj spomnila. Izvolite, sedite.*

LAWRENCE *Veste, saj bom kar ...*

MARTHA *Nič vam ni treba bit nerodno. Kar sedite.*

Lawrence obotavljivo sede. Martha počepne ob omari, iz predala vzame brisačo. Lawrencea pritegne knjiga na mizi. Martha vstane, namigne na brisačo v rokah.

MARTHA *Samo tole ji odnesem.*

Lawrence pokima. Ona gre v kopalnico, od koder se sliši voda in Vasilkino veselo popevanje. Lawrence vzame knjigo in jo prične listat. Martha se vrne.

LAWRENCE *Kot v opravičilo, da lista knjigo. Sveto pismo ... Jo odloži.*

MARTHA *Ne, vi kar.*

LAWRENCE *Saj poznam. Se ji nasmehne.*

MARTHA *Malce raztreseno. Seveda, kdo pa ne.*

LAWRENCE *Ko so astronauti leta 1968 prvič obkrožili luno, so na glas brali odlomek iz Geneze. Začetek.*

MARTHA *A tako. Prikima. Pravzaprav ne ve, kako bi. Nekaj bi rada povedala, pa ji težko gre z jezika. Nato le prične ...*

Veste, malo mi je nerodno, ker sem zadnjič dovolila, da vas je odvelkla policija. A bi kozarec vina? Meni se tako prileže po popoldanskem šihu.

Niti ne počaka na Lawrenceov odgovor. Gre v kuhinjo, govori naprej.

Taka gužva je ob polni luni.

LAWRENCE Kje pa delate?

Martha se prikaže z dvema kozarcema in buteljko rdečega vina.

MARTHA Kako?

LAWRENCE Kje ste zaposleni?

MARTHA A to. Psihologinja sem v Zdravstvenem domu.

Postavi reči na mizo. Naliva v kozarce.

Rdeče je, a bo v redu?

Lawrence pokima.

Pijem samo še rdeče. Od belega me boli glava, pa če je še ne vem kako dobro. Na zdravje!

LAWRENCE Na zdravje.

Trčita in pijeta.

MARTHA *Odloži in vzdihne.* In sva samo dve. Ljudje pa prihajajo kar naprej k nam. Ker smo v Zdravstvenem domu in potem imajo občutek, da niso nori. *Se mu nasmehne. On njej nazaj.*

Sram jih je it v Mentalno bolnico. Čeprav večini damo napotnice za tja. In polna luna bo.

Takoj se pozna. *Zmaje z glavo, kakor da ne more verjeti.* Totalna gužva. *Naredi požirek.*

Joj, res mi je nerodno za zadnjič v kinu. Saj tisti kino operater ni zloben, veste, malo je pač, kako bi rekla – preprost. Ni v moji navadi opraviti stvari tako polovično, ampak najbrž me je bilo sram, da sem v resnici pustila otroka samega v kino. In potem sem pač reagirala, kot sem. Saj zdaj sva drugače zmenjeni. Pa evo, danes je spet ušla. Kaj naj jo zaklenem noter?

LAWRENCE Rekla je, da se vrnete šele ob polnoči.

MARTHA To je rekla? In potem vas je kar zvekla gor.

LAWRENCE Do vrat sem ji obljubil.

MARTHA Ah, saj niti ne more vedet, kdaj bom nazaj. Se je pa tudi že zgodilo, ja, da sem ostala pozno. Kak sestanek ... *Premolkne.*

Veste, zadnje čase mi ni lahko. Nikogar nimam, da bi jo pazil. Njen oče se ločuje, ima svoje probleme, potem pa jo pač moram puščati samo tiste dneve, ko imam popoldanski šiht. To je vsak drug teden. No, saj zdaj bo ob sobotah z njim.

Prihiti Vasilka v spalni srajčki z plišastim medvedkom pod roko.

MARTHA Glej jo, ljubezniko mojo.

VASILKA *Mami v naročje. Zazeha.* A sta se spoznala?

MARTHA O, saj res. *Da Vasilko s kolen, vstane in si obriše roko v krilo, preden mu jo ponudi.* Sem slišala prej, da ste Lawrence, no, pa tudi policaji so nam povedali.

VASILKA Že ve!

MARTHA Jaz sem Martha. Me veseli.

Se rokujeta. Tudi Lawrence se je moral privzdigniti. Kratko ji prikima. Sedeta.

VASILKA Zvezde mi je dovolil gledati!

MARTHA Sem slišala, da imate gori na Rožnem vrhu že leta nekakšno opazovalnico.

LAWRENCE Deset let.

MARTHA *Se nekaj spomni. Čakaj čakaj – kaj ti si bila tam gori?*

VASILKA Malo, čisto malo.

MARTHA Kako se je pa to zgodilo? *Pogleda Lawrencea, ki že hoče nekaj reči, a ga Vasilka prehit.*

VASILKA Nič ni on kriv. Skrila sem se mu v prikolico in potem me je pripeljal gor. In ker sem že bila tam, mi je dovolil pogledat zvezde. Niti ena ni imela krakov.

MARTHA Kako si sploh prišla na to idejo? Veš, da bi lahko gospoda Lawrencea spravila v silno neugoden položaj.

VASILKA Saj me nihče ni videl.

MARTHA To bo kaznen.

VASILKA Okej mami. Grem spat.

Gre do Lawrencea in ga poljubi na lice.

Lahko noč.

LAWRENCE Lahko noč.

MARTHA *Vstane.* Jaz pa ti vrežem kruh. *Gre v kuhinjo.*

VASILKA *Lawrencu.* A ni prijazna?

LAWRENCE Zelo. *Prikima.*

VASILKA Prava mama. Počakaj, da jo vidiš nasmevano. Tako se zaljubiš.

Lawrence se nasmehne.

VASILKA *Malo užaljeno.* O, temu se ni treba smejati. Čisto resno mislim.

Iz kuhinje stopi mama z namazanim kruhom.

MARTHA Evo ljubica. *Ji ga izroči.* Zdaj pa pod odejo.

VASILKA *Pomaha z medvedkom Lawrencu.* Vidiš, to je mali medved!

MARTHA Ajde, mala, dovolj je ponočevanja. *Jo pohiti naprej.*

VASILKA *Čez hrbet Lawrencu.* Lahko noč, Lawrence.

LAWRENCE Lahko noč, Vasilka.

Mama in hči odideta v otroško sobo. Lawrence sedi in se iz svojega koticčka mirno razgleduje naokoli. Nenadoma v ključavnici vhodnih vrat zaškrta. Lawrence pogleda tja. Nekdo skuša odkleniti, a seveda ne gre, ker je že odklenjeno. Vstopi Paul, Magdin mož. Presenečeno zagleda Lawrencea.

PAUL Kdo ste pa vi?

LAWRENCE *Takoj vstane, neugodno mu je. Lawrence sem. Nerodno sproži roko v rokovanje, ki je na nasprotni strani prezrto.*

PAUL In kaj počenjate tukaj? *Zmaje z glavo – ne more razumeti.*

LAWRENCE Vašo hčer sem pripeljal.

PAUL A je spet ušla? Pa to je grozno! Čakajte, kako ste rekli, da ste – Lawrence? Da niste tisti ...?

Prikaže se Martha.

PAUL *Očitajoče. Martha!*

MARTHA *Presenečena, pogleda enega in drugega. Zdravo Paul. Si prinesel inhalator?*

PAUL Ja, tukaj je. *Ga odloži na mizo. Odklenjeno je bilo. Misleč vhodna vrata. Martha se na to ne odzove. Vzame inhalator.*

MARTHA *Paulu ... Spet ga je izgubila. Saj ga mogoče ne rabi. Lawrenceu. Že nekaj časa ga ni rabila. Ampak nikoli ne veš.*

Nastane neugodna tišina. Martha se nato obrne k Lawrenceu.

MARTHA Lawrence, Vasilka bi rada, da ji poveste pravljico, preden zaspi.

PAUL *Ljubosumno. Bom jaz! In pohiti k otroku.*

VASILKA *Radosten glas iz ozadja. Ati! Ati!*

LAWRENCE *Pohiti. Grem zdaj ...*

MARTHA Saj ni treba.

LAWRENCE Bolje bo. *Se odpravi.*

MARTHA A ne boste spili? *Mu namigne na pol prazen kozarec na mizi.*

LAWRENCE Ne, hvala.

Na vratih otroške sobe se prikaže Paul.

PAUL Martha. *Zapre za seboj vrata.*

Tudi Lawrence je že pri vhodnih vratih. Stoji med podboji in drži za kljuko.

LAWRENCE Lahko noč. *In jih urno zapre za seboj.*

Paul jezno zakorači proti Magdi.

PAUL Mi lahko razložiš, kaj se dogaja?

MARTHA A ji nisi povedal pravlјice?

PAUL Se tebi čisto meša! Kdo je bil tale?!

Martha molči.

Pedofila si spustila v našo hišo!

MARTHA Saj ni res!

PAUL Kako ni res?! Sama si mi povedala – več kot dvajset prijav imajo na njem.

MARTHA Zakaj pa potem ni zaprt?

PAUL *Izbruhne.* Ker mu ne morejo dokazat, mater! A bi rada, da se Vasilki kaj zgodi, da mu bodo potem lahko dokazali?!

MARTHA *Tudi že razburjeno.* Saj ne moremo nekoga kar sodit brez dokazov, prijazen je in ...

PAUL Zdaj pa vidim, da si že čisto zgubila pamet! V kino hodi na otroške filme, popoldanske matineeje in to, in deli otrokom bombone! A se ti to zdi normalno?!

Tišina.

A se ti to zdi normalno?! No, povej!!

MARTHA *Plane v jok.* Tu bi bil, pa se to ne bi zgodilo!

PAUL A bova spet isto? Gre se varnost najinega otroka, ti bi se pa kregala o nama!

MARTHA *Se jokajoče zgrudi v sedež.* Za vse sem sama. *Skloni glavo in se prime za njo.* Saj ne morem s to službo ...

Iz svoje sobe priteče Vasilka.

VASILKA Mami, mami! *Se ji z zlomljenim glaskom vrže v naročje. Mama jo objame in spuščā solze na njeno glavico.*

PAUL *Jezno zakrili z rokami.* Evo, pa smo spet tam! Kako naj se kaj dogovoriva!

Martha odnese deklico v njeno sobo. Vmes jo tolažeče boža po glavi. Vasilka je kakor prilepljena na njo. Glavico je zarinila globoko v mamin vrat. Izgineta za vrati. Paul še nekajkrat zakrili z rokami, češ 'saj ne moreš verjet'. Še vedno je jezen. Martha pride iz Vasilkine sobe.

MARTHA *Drhteče, kakor, da se je komaj zbrala ...* Pojdi zdaj, Paul.

PAUL Kaj pa je zdaj to?

MARTHA Imaš prav, res se nima smisla kregat. Ti ne živiš več tu in nisi več odgovoren za stvari, ki se tukaj dogajajo.

PAUL To je moja hčerka!

MARTHA Ti si se odločil za drugo življenje. Jutri je sobota in prespi pri tebi. Poskusi jo kaj koristnega naučit.

PAUL O, tako se to ne bo končalo ...

MARTHA Zbogom, Paul.

Nekaj v njenem glasu Paulu ne dovoli druge izbire, kot da uboga. Vendar še za hip postoji – v njem se pretikajo nameni – preden se končno le zasučje in jezno odpravi proti vratom. Odpre jih in se obrne ...

PAUL Če se ji kaj zgodi ...

MARTHA Adijo. *In se tudi ona obrne ter vstopi v otroško sobo.*

Paul jezno za seboj zaloputne vrata.

Nekaj časa ostane soba v tišini.

Tema.

5. PRIZOR

LAWRENCE, MARTHA

Čudovit sončen popoldan na Rožnem vrhu. Lawrence stoji pred prikolico, si z roko zastira oči pred soncem in gleda v daljavo. Kmalu se iz tiste strani prikaže zasopihana Martha. Pred seboj poriva kolo.

MARTHA *Že od daleč mu zakliče. Madona, nisem si mislila, da je tako naporno! Približa se mu. Ko sem bila mlajša, se mi ni zdelo tako strmo! Pozdravljeni! Mu prešerno ponudi roko. Rokujeta se. Oba sta nekoliko bolj sproščena kot prejšnjič.*

LAWRENCE Kaj pa je vas prineslo? Tukaj gor še redko kdo pride.

MARTHA Kar k vam sem prišla.

On jo nekoliko začuden pogleda.

Če vas ne moti.

LAWRENCE Seveda me ne moti. Dajte bom jaz.

Ji pomaga, ko se trudi postaviti kolo na nožico.

Sem ga bom naslonil. *Ga nasloni na motor.*

MARTHA Hvala.

LAWRENCE Izvolite, sedite. *Ji ponudi prostor na razgrnjeni spalki.*

MARTHA Hvala. *Sede, si sname nahrbnik in ga položi ob noge. Ah, saj se vam samo zahvaljujem. Gotovo izgledam kot ena avša.*

LAWRENCE Niti ne. Ste pač vljudni.

MARTHA Kaj vem. Včeraj spet nisem bila. Do vas mi nikakor ne uspe. Ne bi vam smela pustiti oditi.

LAWRENCE A so bile včeraj težave?

MARTHA Niti ne. A ta moj ... *Počaka, težko ji gre iz jezika. – kmalu bivši mož – me vedno vrže iz tira.*

LAWRENCE A ste se mi prišli malo opravičit, kaj?

MARTHA Malo že. *Se mu nasmehne, on njej nazaj.*

LAWRENCE Vasilka bi bila tega vesela.

MARTHA Česa?

LAWRENCE Mimogrede, kje pa je?

MARTHA Pri očetu. Ob sobotah je z njim. Tudi prespi.

LAWRENCE Aja – saj ste mi omenili.

MARTHA In potem sem se spomnila, da moje obnašanje včeraj ni bilo najbolj gostoljubno in sem sklenila, da vas poiščem in vam izročim tole. *Iz nahrbtnika izvleče buteljko vina in mu jo da.* Rdeče! Isto kot včeraj. No, enako. Enaka sorta. Moja sodelavka ima žlahto doli ob morju, pa mi včasih prinese kako steklenico. Dober je, vseč vam bo.

LAWRENCE Saj mi je že včeraj bil. No, hvala. *Vzame steklenico in jo previdno odloži. Vstane in gre k prikolici.*

MARTHA *Za njim, nekoliko hitreje, kakor da ji je nerodno.* Sem vas iskala pri vaši prikolici in potem sem še za pokopališčem pogledala za vaš motor in ker ga ni bilo, sem sklepala, da ste tukaj. Pa sem si mislila, nič mi ne bo manjkalo, če se malo rekreiram. Še kolo sem napumpala. Zgodnji ste danes ...

LAWRENCE *Nekaj išče po prikolici.* Včasih grem prej. Še posebej, če je lep dan.

MARTHA To pa je, ja. *Se s pogledom naužije okolice.*

On iz prikolice izvleče kozarce. Napoti se nazaj k njej. Ona vidi, kaj prinaša.

MARTHA O, kozarci! Krasno! Jaz imam pa odpiráč. *Ga izvleče iz torbe in pokaže.*

LAWRENCE Jaz tudi. *Se ji nasmehne ter pokaže svojega. Ona svojega spravi, medtem ko on odpira steklenico.*

MARTHA Si bom kar vzela kozarec. Saj je zame, ne? *Vzame kozarec.*

On pokima.

Sobota bo od zdaj naprej moj dan. Paul, moj mož, ima danes prvič, odkar smo narazen, Vasilko – prej je nič ni imel. Vse je še tako nedorečeno, če veste, kaj hočem reči. Človek se ne more kar takoj prilagoditi vsemu. *Obmolkne, kakor da ji je na misel prišel bridek spomin.*

Pa tudi enostavno ni.

LAWRENCE Ne, ni.

Hipec tišine. On se ukvarja s steklenico.

MARTHA Saj ne, da ne bi pogrešala Vasilke, ampak to bo zdaj hvala bogu moj edini prosti, res prosti dan. Sicer še ne vem, kaj pravzaprav bom, a začelo se je dobro.

Naredi 'Plok!', ko Lawrence izvleče zamašek iz steklenice. Nalije jima vino.

LAWRENCE Tako, izvolite.

MARTHA Hvala.

Držita polne kozarce. Lawrence previdno postavi steklenico.

MARTHA Prej ste rekli, da bi bila Vasilka vesela – česa?

LAWRENCE Vašega nasmeha. Pravi, da se smejite najlepše na svetu.

MARTHA Dajte no. *Ji je nerodno.*

LAWRENCE Pa še res je.

MARTHA Veste kaj, dajva se tikat. To je tako neumno, to vikanje med ljudmi, ki se razumejo.

LAWRENCE Pa dajva.

MARTHA Živeli!

LAWRENCE Na zdravje!

Nazdravita. Med pogovorom pijeta.

MARTHA Jaz sem Martha Singer, pa ti? *Mu znova ponudi roko.*

LAWRENCE Lawrence, kot veš.

MARTHA Samo to?

LAWRENCE Samo to.

MARTHA Čemu pa ta skrivnostnost?

LAWRENCE Ni nobene skrivnostnosti. *Razpre roke.* To sem jaz.

MARTHA Vasilka pravi, da ste astronom.

LAWRENCE Smo?

MARTHA Aja. Si.

LAWRENCE Sem, ja, sem.

MARTHA In da meriš razdaljo do lune. Kako dolgo že to počneš?

LAWRENCE Deset let.

MARTHA In kdo te plačuje?

LAWRENCE Nihče več.

MARTHA Nihče več? Kako pa živiš?

LAWRENCE Tako.

Tišina.

Malo pač preučujem luno.

MARTHA In kaj bi rad izvedel? *Nekoliko zafrkantsko.* Če je na njej življenje?

LAWRENCE Saj je.

MARTHA *Resno presenečena.* Kako to misliš JE?

LAWRENCE Dokler sem jaz vsako noč tam, je.

Martha premišljuje.

MARTHA Nekako imaš prav. Čeprav ne morem prit do bistva. Nekakšna logična prevara se mi zdi.

LAWRENCE Logična prevara?

MARTHA Ja. Tako kot optična. Prevara.

LAWRENCE Aha. Najbrž je teh prevar kar več vrst.

MARTHA O, to pa.

LAWRENCE To je del projekta, ki se je imenoval Apollo. Nihče iz stroke sicer ne ve, da se še nadaljuje, vendar to niti ni toliko važno.

MARTHA A lahko še? *Nastavi kozarec.*

LAWRENCE Seveda.

Nalije njej in sebi.

MARTHA Hvala. *Naredi požirek.* Veš, naredila sem svojo domačo nalogo, preden sem prišla sem. Internet sem prebrskala za podatke o luni.

LAWRENCE Torej si tudi prebrala, da se luna oddaljuje od Zemlje.

MARTHA Nekaj takega je pisalo, ja.

LAWRENCE Za 3,8 centimetra na leto.

MARTHA Toliko?

LAWRENCE Ja.

MARTHA To ni kaj dosti.

LAWRENCE In to jaz merim.

MARTHA Zakaj pa?

LAWRENCE Nekdo mora.

MARTHA Kaj vem ... najbrž. Vsako delo mora nekdo opravljati. Ampak ti ga pa res biksaš. *Se mu nasmehne, nato zamisli. Lawrence jo gleda, izpije. Marthi nenadoma udide.* Kaj si zaljubljen v to luno al kaj vraga? Joj, oprost, nisem mislila tako ... *Ji je nerodno.*

LAWRENCE Nič hudega. *Se ji nasmehne.* Ljudje smo lahko zaljubljeni v marsikaj. V idejo, v reči, v naravo ...

MARTHA V drug drugega. To je še največja fikcija.

LAWRENCE No no, ne tako zagrenjeno.

MARTHA Oprost ... Ah, spet ta oprost. Samo opravičujem se.

LAWRENCE In zahvaljuješ.

MARTHA Ja. *Pomisli, nato ...* Najbrž se sploh ne znam več normalno pogovarjat. Imam par ljudi, s katerimi komuniciram. Ti so moja stalnica. Z njimi je to rutina – kot umiti zobe – saj me razumeš, kaj?

LAWRENCE Razumem.

MARTHA Niti se mi ne da spoznavati koga novega. Ti si prvi ... *Utihne, ker se ji je zazdelo, da je povedala preveč.*

LAWRENCE *Pohiti.* Samo ne mi rečt oprosti!

Nasmehmeta se drug drugemu. Čez hip ...

MARTHA *Nekoliko navihano.* Hvala.

Nasmejita se.

LAWRENCE *Kakor da bi hotel menjati temo in sprostiti situacijo.* Nekoč smo bili res zaljubljeni v luno. Masovno.

Ona nagne glavo in se preda poslušanju.

Luna je bila naša obsesija in velika želja – konec šestdesetih, ko so Rusi in Američani tekmovali, kdo bo prvi prišel tja. To je bilo vprašanje mednarodnega prestiža. Takrat so začeli s programom Apollo.

MARTHA Se spomnim, ja. Američanom je ratalo. Armstrong ...

LAWRENCE 16.6.69, Apollo11. *Zasanjano, s pogledom v nebo.* To je bil redek trenutek, ki je združil ves svet.

MARTHA *Tudi njen pogled zajame nebo.* Včasih sem razmišljala, da bi bilo koristno, če bi nas napadli Nezemljani. Kako lepo bi se ljudje združili proti njim. Vsak človek bi postal pomemben, vsak otrok, ker bi bil bojevnik za ohranitev človeštva. Nikogar več ne bi pustili umret od lakote. Kaj nam bo bogastvo, če nam preti uničenje.

LAWRENCE Imaš prav. Nek tak trenutek je moral bit takrat. Ljudje po celem svetu so se ozirali tja gor in vedeli so, da sedaj tam spi nekdo, nekdo podoben njim, del njihovega časa in zgodovine.

MARTHA To je moral biti lep občutek.

LAWRENCE Lep. *Premolk.* *Nato z novo energijo ...* O, saj so tudi dosti storili zanj. Takrat je šla v Ameriki petina letnega proračuna za vesoljski program. 400.000 ljudi je delalo za lunarni program. Kennedy je obljubil in morali so obljubo držat. Pred svetom.

MARTHA In premagat Ruse. No, super, se je iz hladne vojne izcimilo tudi kaj dobrega.

LAWRENCE Ampak že po šestih pristankih smo izgubili interes in luna nas je začela dolgočasiti. Hitro je spet postala dolgočasna gmota sivega kamna.

MARTHA Le ti, nepopravljivi romantik, si ji ostal zvest.

LAWRENCE Takrat sem bil star kakih pet let. Nisem si kaj dosti znal predstavljati za kaj gre. Zame so bili astronomi kot nekakšni kavbojci, smeli raziskovalci vesoljnega divjega zahoda. Zdaj pa sem še zadnji preostanek nekaj tako veličastnega programa Apollo, ki je na luno spravil nekaj manj kot trideset ljudi in jo nekajkrat obkrožil.

MARTHA Poslednji astronom. Kaj pravzaprav počneš s tistim tam? *Namigne na prikolico zadaj. Medtem ko on govori, jima ona natoči vino. Nekoliko se jima pitje že pozna.*

LAWRENCE To je eden stranskih produktov takratne mrzlice. Laserska merilna postaja, zadnja izmed treh na svetu. To je še zadnji živ Apollo projekt. Mnogi mislijo, da je vsega konec. Pa ni res. Še zmeraj pridobivam podatke za znanstvenike po vsem svetu. Še vedno me potrebujejo, čeprav so že vsi pozabili, kaj je bil Apollo.

MARTHA In kdo jih rabi?

LAWRENCE Ah, različni profili. *Pokaže proti luni.* Ona se namreč odmika. Kot je rekla tvoja bistra hčerka: Odhaja. In ko se bo čisto odmaknila, potem ne bo več ene izmed najveličastnejših predstav narave!

MARTHA In kaj naj bi bilo to?

Lawrence vstane, vzhičeno ...

LAWRENCE Popoln sončni mrk!

Vzneseno hodi gor in dol. Luna je natanko 400x manjša od sonca, vendar je ob mrku natanko 400x bližje Zemlji kot sonce. To osupljivo, neverjetno naključje povzroča, da lahko luna sonce zakrije, kadar se znajde pred njim, ker sta oba navidezno enake velikosti. *Njej, dopovedujoče.* Živimo v edinem obdobju zgodovine osončja, ko je mogoče videti ta edinstveni prizor. Ko se bo luna oddaljila od nas, te čarobne predstave, ki že stoletja vzbujajo v človeku strahospoštovanje in ga uči ponižnosti pred naravnimi silami, ne bo nikoli več!

MARTHA A ni enkrat v ponedeljek napovedan sončni mrk?

LAWRENCE Ne v ponedeljek, v torek. In jaz bom tukaj, z vso svojo opremo!

MARTHA Kaj to ni vse, kar imaš?

LAWRENCE *Spet umirjeno.* Je, ja – no, hočem reči, da bom pripravljen. In veš, kaj je še edinstveno?

MARTHA Ne, ne bi vedela. *Se ne norčuje, ampak v resnici ne ve, pa ji je malo nerodno.*

LAWRENCE Polna luna. Pojutrišnjem, torej dan prej, v ponedeljek, je polna luna, v torek pa sončni mrk! A ni to čudovito?! Prvič po sedemsto letih si bosta ta dva dogodka tako blizu! To je edinstven fenomen!!

Gledata se. Lawrence njo ves navdušen, ona pa ne ve kaj bi rekla. Sede k njej. Gledata se.

Ona se nato obrne proč. Nekaj hoče reči, a se ne more odločiti. Končno se opogumi.

MARTHA *Resno ga pogleda. Odkrito vam povem – ne vem, kaj bi z vami.*

LAWRENCE *A se spet vikava?*

MARTHA *Ne vem ... Skloni glavo in jo nasloni nanj. Ne vem ...*

Lawrence ne reagira.

MARTHA *Ga pogleda. Vasilka, moja Vasilka, me je prosila, če je lahko kdaj s tabo tukaj gori. Želi si s tabo doživeti polno luno. Lahko da je to zdaj popolnoma neumestno, lahko tudi, da ti je smešno, ampak to je to, kar si trenutno moja hčerka najbolj želi v svojem življenju. In tako malo ji lahko dam ... Skloni žalostno glavo.*

LAWRENCE *Vedno lahko pride. Lahko tudi prespi. Velikokrat sem do jutra. Seveda, če mi zaupate.*

MARTHA *Zaupamo, zaupam?*

Izprašala sem jo kaj vse sta počela. Oprosti, mama pač. In ... Zastane.

LAWRENCE *Kaj?*

MARTHA *Lepo ravnaš z njo. Otroci rabijo, da jih imamo za sebi enake. Se mu približa. Jaz jo razumem, zakaj hoče bit tu.*

Z ustnicami sta si čisto blizu.

LAWRENCE *On pravzaprav ne ve, kaj bi, a ga njena bližina nekako omamlja in mami ...*

Hmm ...

MARTHA *Me želiš poljubiti?*

Gledata se. Ona približa svoje ustnice njegovim.

MARTHA *Dahne. Poljubi me ...*

Tema.

6. PRIZOR

MARTHA, PAUL

Stanovanje.

Temno je. Odklepanje vrat. Nekdo sedi na kavču. Vstopi Martha, prižge luč. Vidimo, da je na kavču Paul. Nervozen je.

MARTHA *Presenečeno.* Kaj pa ti delaš tukaj? *Nenadoma jo prestreli ...* Da se ni Vasilki kaj ...?

PAUL Ne. V sobi spi.

MARTHA Kaj pa je? *Malo nerodno odloži ključe na mizo.*

PAUL Pijana si.

MARTHA Se te čisto nič ne tiče. Kaj bi rad?

PAUL Tvoj otrok je imel napad.

MARTHA Moj? Od kdaj pa 'moj'? A ni najin?

PAUL Pijana si in neumna.

MARTHA Hvala. Potem sem ti najbrž všeč. A me boš položil?

PAUL *Besno švigne na noge, čisto blizu nje.* Martha! Pazi!

MARTHA *Njemu v obraz.* Kaj naj pazim? Groziš? Madona si iznajdljiv.

Se obrne proč in prične sezuvat.

PAUL Vasilka že več kot pol leta ni imela napada.

MARTHA Kaj hočeš reči?

PAUL Sprašujem se, kaj se ji dogaja? Kako paziš na njo?

MARTHA Naj ti osvežim spomin, 'dragi moj' – moja, MOJA, ne najina hčera ni imela napada že točno enajst mesecev, tri tedne in nekaj ur. Natanko od takrat, ko si se odselil.

PAUL Razen nocoj.

MARTHA Razen nocoj. *Pride do njega in mu pove v obraz.* Sprašujem se, kaj se ji dogaja, kako paziš na njo?

On jo jezno odrine.

PAUL Sram naj te bo. Kje si bila?

Martha se iz srca nasmeji. Res je nekoliko pijana.

Kaj se režiš?

MARTHA Zakaj te pa to zanima? A si se po nekakšnem perverznm zasuku usode pokesal?

PAUL Mogoče.

MARTHA *Pretirava.* Ohoholala, kaj pa imamo tukaj?! Skesanega grešnika, ki je ugotovil, da ga ni čez home sweet home. Kaj se je tvoja blondina prebarvala?

PAUL Ne bodi sarkastična. Zjutraj se bova pogovorila.

MARTHA Nisem sarkastična, pijana sem, si pozabil? In če bi rad vedel, sem se danes super imela!

Gledata se. Ona čaka učinek besed. On se zadržuje.

Martha se norčuje iz njegovega tona. O čem se bova jutri pogovorila? O tvoji pokori?

Paul stopi čisto k njej. Jezo še komaj zadržuje. Skoraj sikne.

PAUL Jutri se bova pogovorila, pravim.

MARTHA *Mu zabrusi naravnost v obraz.* Nimava se več kaj pogovarjat. Ti si se po nekakšnem perverznm zasuku usode samo v redu pokavsalsal in to ti je postalo več ...

On besno zre vanjo, že čisto na koncu z živci. Roko stiska v pest. Ona zakriči.

Več kot sreča in prihodnost tvoje hčerke! Zdaj te pa skrbi zanjo?!

Še hipec mine, ko jo gleda ... Nato jo udari.

Ona zastoka.

Tema.

7. PRIZOR

LAWRENCE, VASILKA

Lawrence ob motorju in prikolici zadaj za pokopališčem. Ob njegovih nogah je škatla z orodjem in nekaj orodja okoli njega po tleh. Sklonjen popravlja motor.

Priteče Vasilka. Vsa zabuhla od joka steče naravnost proti njemu in se ga oklene z rokami okoli pasu. Bridko zajoče. Lawrence se takoj dvigne.

LAWRENCE Vasilka, Vasilka – kaj je?!

VASILKA Moj srček se je motil!

LAWRENCE *Poklekne k njej. Čakaj, da ti obrišem solze. Ji obriše solze, a ona še kar hlipa.*

Zakaj se je tvoj srček motil?

VASILKA Nič ne ve, nič! Samo laže mi!

LAWRENCE *Jo dvigne v naročje in boža po laseh.* Daj no daj, kaj pa zdaj pomeni tole? Ni treba tako jokati.

VASILKA Očka mame nima rad.

LAWRENCE Seveda jo ima.

VASILKA Če bi jo imel, je ne bi udaril.

LAWRENCE *Presenečen.* Udaril? Tako prav ...? *Jo odloži in se zamisli.*

VASILKA S trdo roko. Da ji je kri tekla.

LAWRENCE Kdaj pa? Saj je včeraj bila pri meni.

VASILKA A pri tebi je bila? Nič ni povedala. Prišla sva z atijem domov, ker sem pozabila inhalator – zvečer sem dobila napad – in je ni bilo doma. Potem je ati rekel, da jo bova kar počakala. Pozno je prišla in takoj sta se začela kregat. Vedno bolj, vedno bolj ... *Se ji prsi vzpenjajo v razburjenju.* In potem, potem ... *Zajema sapo, da bi zmogla povedat.*

LAWRENCE *Jo tolažeče objame.* Je že v redu, je že v redu ...

VASILKA Saj nisem videla. Slišala sem. In potem sem stekla ven. Joj, je bilo očku žal! Še nikoli ga nisem videla takega ... Nisem več zdržala, morala sem ti prit povedat ...

LAWRENCE Že prav, že prav ... *Jo boža po laseh.* Umiri se.

VASILKA Tukaj dol ji je tekla kri. *Pokaže s prstkom po obrazu. Zahlipa v Lawrenceov ovratnik. Hlipa. On jo tolažeče boža. Ko se umiri, jo odmakne od sebe.*

LAWRENCE Hm ... Je bolje zdaj? *Vasilka ga gleda skozi solze, željno čaka njegove besede.* Odrasli včasih počnemo grde stvari, pa tudi ne ravno nalašč. Na, obriši si nosek in pridi z mano. *Ji da robček in Vasilka se usekne vanj.* In ne jokaj več. *Sledi mu do prikolice, iz katere on izpod plahte izvleče pločevinasto lično poslikano škatlo.*

VASILKA Kaj je to?

Lawrence odpre škatlo. Iz nje izvleče fotografijo in jo da Vasilki.

Kdo je to?

LAWRENCE Moja družina.

VASILKA *Se posveti fotografiji.* Tvoja otroka ... lahko bi bila moja bratca.

LAWRENCE Vasilka! *Češ sedaj pa malo pretiravaš.*

VASILKA *Našobljenih ustnic.* Ja, lahko bi se igrala z mano. Kje so zdaj?

LAWRENCE Na Novi Zelandiji.

VASILKA Na Novi Zelandiji? Ni to daleč?

LAWRENCE O, še kako.

VASILKA Zakaj pa nisi z njimi? *Pohiti.* No, saj sem vesela, da si tukaj, ampak, če so tvoji, bi moral bit z njimi.

LAWRENCE *Vzdihne.* Vem ja. *Ji nežno vzame fotografijo in jo pogleda.*

VASILKA *Precej stvarno.* No, saj tudi moj ati je moj, pa ni z mano.

Jaz bi imela bratca. Skomigne z rameni, češ to bi bilo fino. Nato ji nekaj v škatli pritegne pozornost.

VASILKA Kaj še imaš? *Hoče pogledat.* Še eno fotografijo imaš ...

LAWRENCE *Zapre škatlo.* Cel kup smeti, ki bi že zdavnaj morale v koš. *Gre k prikolici in pospravi škatlo.*

VASILKA A bi mi pokazal tisto fotografijo, ki sem jo videla spodaj?

Lawrence jo radovedno pogleda.

Zdela se mi je zanimiva. No, prosim!

LAWRENCE *Stopi nazaj k njej.* Saj je samo fotografija luninega površja.

VASILKA Luninega površja? Ne me basat!!

LAWRENCE Kako pa govoriš?

VASILKA Oprosti. Tako reče Paulie, ko mu mama reče, da mora domov.

LAWRENCE Paulie, tvoj sosed, ne?

VASILKA Ja. Paul mu je prav ime, tako kot mojemu atiju. Velikokrat se skupaj igrava.

Ampak je tako otročji, čeprav je eno leto starejši od mene. *Lawrence se nasmehne.* No, pa sem spet povedala nekaj smešnega. *Gleda Lawrencea. Nekako posebno. Ta opazi.*

LAWRENCE Kaj pa je?

VASILKA *Iskreno občudujoče.* Tako lepo se smejiš.

Lawrence obstane. Ne ve, prav kaj bi rekel. Čez čas ...

LAWRENCE Resno misliš, kaj?

VASILKA *Mu prikima.* Kako lepo je, ko se ljudje smejijo! *Vihravo.* Jaz bi, da se ljudje vedno smejijo. Samo smejijo. Joj, mi je žal, da ne znam govorit vicev! Govorila bi jih ure in ure in potem gledala, kako se ljudje smejijo. *Nenadoma ga goreče objame.* Tebe imam tako rada, ker se mi smejiš. Nihče drug se mi ne smeji. Mama se mi je včasih, zdaj pa ji nič več ni prav, kar naredim. *Se odmakne od njega in mu pove.* Ti in mami se smejita najlepše na svetu! *Se ustavi v zanosu.* Zdaj pa mi prosim, pokaži tisto fotografijo, če ne bom žalostna. Nikoli še nisem videla luninega površja.

LAWRENCE *Narejeno sitno.* Ja, ja – nočem, da si žalostna. *Gre do prikolice.* Najbrž si videla kdaj po televiziji, pa se nisi zavzela.

VASILKA Rada gledam televizijo, samo se nič kaj takega se ne spomnim.

Lawrence se vrne se z večjo fotografijo. Izroči jo Vasilki.

LAWRENCE Izvoli.

VASILKA *Vzame in pogleda.* Vauu ... Tole je na luni?

LAWRENCE Ja, to je površje lune. *Ji pokaže.* Vidiš, tukaj na tleh je plošča s prav takšnimi reflektorji, kot sem ti enega že pokazal ...

VASILKA Aha, tisti, ki zbirajo svetlobo in potem se ona vrača.

LAWRENCE Natanko tako. Prav tile jo odbijajo. Posadka Apolla 14 jo je pritrdila. In to, tu zraven – *Ji pokaže s prstom.* – je vrečka, ki so jo te astronautske nesnage pustile na luninem površju.

VASILKA *Si približa fotografijo, pozorno pogleda.* Ijoj, pa res!

LAWRENCE *Ves iz sebe.* V petih letih ekstremnega urjenja jih niso naučili, da so smeti za v koš!

Vasilka ga začudeno pogleda.

VASILKA Joj, si se razjezil!

LAWRENCE Seveda sem se! Vedno znova se! Si lahko misliš?! Svojo svinjarijo smo prinesli tja gor! *Namigne z glavo proti luni.* Za popenit! Najboljše, da na luni odpremo kar deponijo! *Nekoliko umirjeno.* Najbrž so ploščo z reflektorji prinesli v tej vrečki.

VASILKA Veš kaj, Lawrence, jaz sem se odločila.

LAWRENCE Kaj?

VASILKA Da bom astronautka. Hočem na luno.

Lawrence jo najprej začudeno pogleda, nato se nasmeji.

To ni smešno.

LAWRENCE Oprosti. V bistvu bom zelo vesel, če ti bo uspelo.

VASILKA Bo. Verjemi. Če se jaz česa lotim to uspe. In ti že sedaj svečano obljubim, da ti prinesem dol to vrečko.

LAWRENCE Joj, kako lepo. *Jo stisne k sebi.* Jaz pa že nisem imel več nobenega upanja. A ne, da ti ne boš puščala smeti tam gori?

VASILKA Ni šans. To bom v prvem intervjuju povedala, da bodo še drugi vedeli.

LAWRENCE Pametno. Kmalu bodo še Kitajci poslali človeka na luno in nisem ravno prepričan, da oni to vejo.

VASILKA Kitajci? Res? Nisem vedela, da so taki frajerji.

LAWRENCE Zadnje čase so vse večji frajerji. Njihovi astronauti se imenujejo tajkonavti.

VASILKA Tajko – kaj? Smešno! *Se nasmeji.*

LAWRENCE Tajkonavti. Tako kot se ruski imenujejo kozmonavti.

VASILKA To pa sem že slišala. Joj! *Nenadoma jo preplavi val nežnosti.* *Stisne se k Lawrencu, z obema rokama ga objame okoli pasu.* Če sedaj ne imela tebe, bi mi srce počilo.

LAWRENCE Vasilka, ne pretiravaj.

VASILKA Ne pretiravam. Čeprav mi zadnjič nisi povedal pravljice.

LAWRENCE Saj ti jo je očka. *Se hitro popravi.* Ati!

VASILKA Kar mirno lahko rečeš očka, ker sta se potem z mamico kregala. Zaradi tebe.

Tišina. Lawrenceu je nekoliko neugodno. Spremeni temo.

LAWRENCE V torek je sončni mrk.

VASILKA Res?! A bom lahko gledala s tabo? Mamo bom prosila, da mi dovoli ostati vso noč!

LAWRENCE Bučka, kako boš pa ponoči gledala sončni mrk?

VASILKA Kaj kako? Tukaj. S tabo.

LAWRENCE *Se ji nasmehi.* Saj ponoči ni sončnega mrka, a ne, glavca pametna!

VASILKA Aja, ker ni sonca.

LAWRENCE Bravo!

VASILKA Potem bova pa jutri ponoči gledala polno luno.

LAWRENCE Bova, če ti bodo dovolili.

Zasliši se zvok avtomobilske troblje.

VASILKA *Se zdrzne. Gleda tja.* Ati je. Zdaj bo gotovo hud.

LAWRENCE *Čelo se mu naguba v nezadovoljstvo.* A spet nisi nič povedala?

VASILKA Ne. Mama misli, da sem pri Paulieju.

LAWRENCE Steci zdaj tja, da ne bo sem prišel.

VASILKA Adijo Lawrence! *Ga pocuka dol in poljubi na lice. Steče.* Pa hvala za družbo!
On gleda za njo. Pomaha ji.

LAWRENCE *Sam zase.* Ni za kaj lunica ... ni za kaj ...

8. PRIZOR

MARTHA, LAWRENCE, VASILKA

Vasilkino stanovanje. Martha sedi in gleda TV. Pred njo je kozarec rdečega vina. Pozvoni. Enkrat, kratko. Martha gre odpret. Lawrence je.

MARTHA *Prijetno presenečena.* O, Lawrence!

LAWRENCE *Zdravo. Mu je nekoliko neugodno.* Sem čisto na kratko pozvonil, da Vasilke ne zbudim. Saj že spi, kaj?

MARTHA *Seveda.* Kar vstopi.

Lawrence vstopi.

Danes nisi gori?

LAWRENCE *Ne, danes ne. Mogoče grem kasneje.*

Martha ga pomenljivo pogleda.

MARTHA Jutri pa gotovo ne boš zamudil polne lune. Sedi. Kaj boš? Ti grem iskat kozarec vina?

LAWRENCE *Sede.* Ne, hvala. Ne bi nič.

MARTHA Jaz že ... *Pomiglja s kozarcem in se Lawrenceu malo v zadregi nasmehne. Naredi požirek. Odloži kozarec.* Prijetno presenečenje ... da si prišel ... *V zadregi obmolkne.*

LAWRENCE Ja ... *Si v zadregi drgne dlani.*

Premolk.

MARTHA Res ne bi nič?

LAWRENCE Ne, res ne. Hvala. *Se obrne z glavo proti Vasilkini sobi.* A spi, kaj?

MARTHA Spi, spi. Kot top. Ko enkrat zaspi, je nič več ne prebudi.

Tišina.

Razmišljala sem o tebi.

LAWRENCE Ja? *Nekoliko preobčutljivo odreagira.*

MARTHA Ja. Saj to ni nič hudega, al je?

LAWRENCE Ne. Ni.

MARTHA Dvakrat te je že policija odpeljala iz tega kina. To v četrtek je bilo tretjič.

LAWRENCE Seveda vse veš.

MARTHA Vem. Saj ni treba vprašat. Te zadeve se hitro razvejo. V velika kompleks kina sploh ne greš.

LAWRENCE Imajo varnostnike. *Se ji nasmehne.*

MARTHA Si mislim, da te več ne spustijo noter.

Se ji spet nasmehne in skomigne z rameni, češ razkrila si me.

MARTHA To ni hec, Lawrence. Če že ne zaradi zapora, pa ti bo kdo od tukaj kaj naredil.

Ljudje vedo zate. Če ne bi bil znanstvenik, te ne bi tako tolerirali. V desetih letih se je nabralo kar nekaj stvari.

LAWRENCE Kaj mi hočeš povedat?

MARTHA Le kaj? Skrbi me zate.

LAWRENCE Ni nobene potrebe.

MARTHA Ah, Lawrence ... *Težko vzdihne, ker pravzaprav ne ve, kako bi mu povedala, da vse skupaj ne kaže dobro. Čez čas ... previdno ...*

Zakaj iščeš stik z otroki?

LAWRENCE Rad jih imam.

MARTHA Pogrešaš svoja? Vasilka mi je povedala, da sta tvoja dva sinova z ženo v Novi Zelandiji.

LAWRENCE *Presenetljivo trdo.* Ne, ne pogrešam.

Martha začuti njegov zid. Molk. Lawrence nato nadaljuje s spremenjenim glasom, kakor da mu je žal prejšnjih trdih besed.

Otroci so edina pristna bitja. Nas je pokvaril čas in izkušnje, ki naj bi nas plemenitile, so pa le izgovori, da se naučimo živeti v tako imenovanem svetu odraslih. Resnica je, da odraslih sploh ni. Sami smo si izmislili ta pojem, ki pomeni prevzeti neko odgovornost in imeti otroke in ustvarjati, pridobivati hrano in vse ostalo. A v resnici nikoli ne odrastemo.

Prav dobro se spomnim tistega trenutka, ko sem se prvič zavedel sam sebe. Ne vem, mogoče v petem, mogoče v sedmem razredu. Zaveš se nenadoma sebe, svoje postavljenosti v ta svet in možnosti vpliva nanj. In od takrat, ko sem prvič to začutil in tudi kaj začel opazovati v sebi, se nisem nič spremenil, čisto nič. Naj bom star dvajset, trideset, štirideset, še vedno imam isto dušo, od tistega prvega trenutka, ko sem se zavedel. Mogoče kaj več vem, a spremenilo se ni nič. Še vedno gledam enako zvedavo v svet in še vedno občutim vse enako. Izkušnje mi samo znajo povedat kaj naj storim, da sem lahko čim bolj to, kar želim.

MARTHA In kaj želiš? Biti samotar za vse življenje?

LAWRENCE Nihče ne odraste. Zato so ljudje tako podobni otrokom, ko se starajo. Nič več se jim ni treba gnat in potrjevat.

MARTHA Po tvoji logiki je pojem otroci le pogovorni znak za nekaj, kar bi lahko imenovali večna čista duša?

LAWRENCE Lahko tudi tako rečeš.

MARTHA Ti bi lahko bil psiholog.

LAWRENCE Lahko bi bil marsikaj.

MARTHA Ne maraš odraslih filmov?

LAWRENCE Saj jih maram. Ne maram srečnih koncev.

MARTHA A ni to nekaj, kar rabimo?

LAWRENCE Ti povem po resnici?

MARTHA Daj.

LAWRENCE Meni je ob srečnih koncih hudo.

MARTHA Lawrence, kaj se ti je zgodilo? Zakaj še vedno meriš razdalje na nebu, čeprav nikogar več ne zanimajo? Povprašala sem, nikogar več ne zanima program Apollo, kaj šele tvoje meritve razdalje do lune. Zato imajo dandanes že tako napredne naprave, da v manj kot

sekundi dobijo podatke ne samo o poziciji lune, ampak tudi o vseh drugih planetih našega osončja v vsakem trenutku. Veličastni Apollo obstaja samo še kot del zgodovine. Rada bi vedela, kateri so ti znanstveniki, ki jih zanimajo tvoje meritve – saj je vse na internetu, le prav moraš pobrskat.

LAWRENCE Mene zanimajo.

MARTHA Tako ne moreš živeti!

LAWRENCE Tam zgoraj sem srečen.

MARTHA Ampak to je beg.

LAWRENCE Kakšen beg? Kam? *Prepričano*. Domov. Samo domov.

MARTHA Čudovit človek bi lahko bil.

Lawrence jo osuplo gleda. Ona spozna, kaj je rekla. Pohiti popraviti ...

Saj nisem tako mislila. Saj si že zdaj. Ampak nekaj mi povej. Zanima me, zakaj po vseh teh letih prav ti to počneš? Kje so te dobili, kako si sploh prišel do te prikolice?

Ni odgovora. Gledata se.

LAWRENCE A ti lahko nekaj povem?

MARTHA Povej.

LAWRENCE Veš, tam zgoraj je naša edina možnost, da bi nekaj popravili. Tu spodaj smo že predaleč, prezapleteno je postalo vse skupaj.

MARTHA Oh, Lawrence. *Mu v navdihu pohiti v objem. Lawrence se kar zdrzne, umakne se. Ona ga pogleda, češ kaj pa je narobe.*

LAWRENCE Tvoj mož je bil pri meni.

MARTHA Paul? Kdaj?

LAWRENCE Danes popoldne. Najprej je prišel bo Vasilko in potem se je vrnil. Zato sem zdaj tukaj. Nisem hotel, da Vasilka izve, zato sem počakal, da zaspi. Spodaj sem stal in čakal, kdaj bo v njeni sobi ugasnila luč.

MARTHA Oh, Lawrence ... *Mu hoče nežno stopiti nasproti.*

LAWRENCE Ne – čakaj, da povem ... *Se takoj umakne korak nazaj.* Danes prvič v desetih letih nisem šel gor.

Tišina.

MARTHA In kaj je hotel?

LAWRENCE Bil je kar vljuden. Nič mi ni težil zaradi ... *Pomenljivo obmolke.*

MARTHA Prijave?

LAWRENCE Prijave, ja.

MARTHA Saj veš, da nimam nič s tem.

LAWRENCE Vem Martha, vem. Samo to ni važno. Želi te nazaj. Ne vem, kaj si mu povedala o nama, no, saj ni kaj za povedat, vendar mi je prišel rečt, naj se več ne vmešavam v njegovo družino.

MARTHA *Jezno.* Kako si upa ...

LAWRENCE Pa saj ima prav.

MARTHA Kako ima prav? Kako – te vprašam? Naj raje pomisli, kaj nam je počel zadnje leto! A zdaj bi pa rad družino nazaj?! Kot, da je to nekaj, kar samo s prsti tleskneš in pride nazaj! Ta človek pojma nima, kaj nam počne ...!

LAWRENCE Pomiri se, Martha. Povedal mi je tudi za tvojo službo.

MARTHA *Nekaj zasluti.* Kaj ti je povedal za mojo službo?

LAWRENCE Moj psihološki profil moraš naredit.

Ona obstane zatečena, da on sploh to ve.

MARTHA Lawrence ... *Ne ve, kaj bi rekla.*

LAWRENCE V redu je, Martha. Čisto nič ti ni treba.

MARTHA Lawrence, res mi je žal. To je bilo golo naključje, da sem dobila v roke tvoj primer.

LAWRENCE Najbrž si včeraj prišla zaradi tega.

MARTHA Res je.

LAWRENCE Jaz pa sem mislil ...

MARTHA Saj si prav mislil.

LAWRENCE Nisem. Nisem prav mislil. Enostavno nisem prav mislil. Prišla si pogledat, če sem res nor. *Se obrne in trudno odpravi. Obrne se k njej.* Če sem zločinec.

MARTHA *Naredi korak proti njemu.* Počakaj, Lawrence.

On čaka ...

Glej, tako je odločila usoda, ne jaz.

LAWRENCE Saj ni hudega ...

MARTHA Ne, počakaj. Naj ti povem. Že ko si pripeljal Vasilko, si me začel zanimati. Priznam, že prej, v kinu. Ampak takrat je bilo bolj tako, kot čudak, kot posebnež. Bil si tako dostojanstven in tih, kljub možakarjevim obtožbam. Takoj sem začutila, da ne moreš bit kriv. In ko sva se srečala drugič, tu pri nas, sem že vedela veliko o tebi – po nekem čudnem naključju sem dobila v roke tvojo kartoteko in izvide isti dan, in uredila tako, da so mi te dodelili.

LAWRENCE *On se nasmehne. A dodelili?*

MARTHA Vem, da se najbrž sliši malo bolano. Če bi vedeli, da hkrati rešujem tudi primer svoje hčerke, bi me najbrž odpustili. Saj veš, etični vidik in to ...

LAWRENCE Zakaj mi nisi takoj povedala?

MARTHA Saj sem nameravala, pa ...

Spusti glavo. Žal ji je. Tišina. Čez čas jo dvigne in ga resno pogleda.

Všeč si mi bil. Čisto iskreno ti povem. Tako drugačen od vsega, kar poznam. Ugotovila sem, da si mi všeč že od prvega trenutka. Eno leto sem že hudo nesrečna in ves čas se moram skrivat pred otrokom. Sem psihologinja, vem, kaj pomeni, če človek skozi živi v tako občutljivem stanju in kako je dovzeten za vsako pobudo iz katere koli strani, kako si jo lahko tudi sam ustvari, izmisli, vendar ...

Obmolkne. Sede na fotelj. Gleda predse. On stoji, ne reče nič. Nato ona dvigne glavo, kakor da se je iztrgala iz svojega prejšnjega stanja, začne stvarno ...

MARTHA Ja, priznam. Moram naredit tvoj psihološki profil. Za policijo. Večkrat to naredimo zanje, če nas zaprosijo. Tudi nekaj denarja bom zaslužila od tega. Vendar pogovarjat se ali iskat stike s tabo mi ne bi bilo treba. To je bila samo moja želja.

Ne želim ti nič več prikrivat. Vsakokrat bi se vrnila na tvoj hrib. Veš zakaj? Zdiš se mi edini človek, ki ga poznam, s ciljem. S pravim ciljem – ciljem, ki ne pomeni nujno boljšega položaja v službi, boljšega avta, večje hiše, več moči, več samozavesti, ne pomeni uspešnosti v življenju, temveč uspešnost v sebi. Ja, to je tvoje bistvo – ta uspešnost, ki jo nosiš v sebi. Kot zdravilo je, kot obliž za moje rane. Ker jaz tega ne zmorem. Pregloboko je zakoreninjeno v meni, ta navada ozirati se na druge, na njihovo mnenje, na uspešnost, ki jo je čas, ki ga živimo, določil. Najbrž je to tvoja otroška duša, o kateri si govoril.

LAWRENCE In zdaj si ugotovila, da si se zelo motila.

MARTHA Ne, nič takega nisem ugotovila. Nisem se motila. Rada bi ugotovila, kaj te žene, zakaj počneš, kar počneš.

LAWRENCE *Se ji nežno nasmehne. Taka je tvoja služba.*

MARTHA Ne, to bi rada vedela zase. In za Vasilko. Poseben človek si, Lawrence, to je jasno, ampak moral bi raziskovati Zemljo, ne pa vesolje.

Obstaneta. Lawrence se nemirno obrne proti izhodu.

Saj lahko greš, saj veš. Nič naju ne drži skupaj. Samo naj ti še to povem. Rada bi Vasilko naučila tega, kar imaš ti. Tako lepo bitjece je. Saj veš, da ji pravim moja ljubeznika. Kajti nihče se ne more primerjati s tabo Lawrence, nori astronom, nihče.

Tišina. Čez čas.

LAWRENCE *Se ji nasmehne. Lepa diagnoza.*

MARTHA *Ona njemu nazaj. Nič kaj strokovna, kaj?*

Lawrence se ji še enkrat nasmehne in odide. Ko se za njim zaprejo vrata, pride iz svoje sobe Vasilka z medvedkom pod pazduho. Tiho in žalostno gre k mami. Ta jo opazi.

MARTHA *Vasilka ... Ji toplo reče.*

Vasilka se ji skobaca v naročje in nasloni glavo na njeno ramo.

Mama jo ogrne z rokami.

Tako v tišini sedita.

VASILKA *A bom lahko šla jutri k njemu?*

MARTHA *Seveda ljubica.*

In jo stisne k sebi.

Tema.

9. PRIZOR

LAWRENCE, VASILKA

Noč na Rožnem vrhu. Velika polna luna kraljuje nebu.

Lawrence in Vasilka sedita na razgrnjeni spaliki in gledata v majhen taborni ogenj pred seboj. Nato se Lawrence spusti na hrbet, da roke pod glavo in gleda v nebo. Vasilka ga gleda. Čez čas ...

VASILKA Lawrence?

LAWRENCE Ja ...

VASILKA Kaj je to pedofil? *Nekoliko težko ji gre izgovoriti zadnjo besedo, pa ne zaradi pomena.*

LAWRENCE Kje pa si to pobrala? *Se dvigne k njej.* Doma?

VASILKA Ja. Je to tisti človek, ki malim otrokom dela hude stvari?

LAWRENCE Ja, to je tak človek.

VASILKA Jaz ne verjamem, da bi bil res nekdo tako zloben.

LAWRENCE Ti si mala brihtna punčka.

VASILKA Ne more si pomagat.

LAWRENCE *Jo objame okoli ramen.* Ti si mala brihtna punčka in zatrdno verjamem, da boš nekoč res astronautka.

VASILKA A res? Čisto zares? Ati pravi, da je težko bit punca in postat astronaut.

LAWRENCE Eh, ljubica moja, ko boš ti dovolj velika za ta poklic ...

VASILKA Vau – to je kar poklic!

LAWRENCE Ja, kaj pa si ti mislila?

VASILKA Da je to tako, kot biti gusar ali pa kavbojc.

LAWRENCE Seveda, poklic kot vsak drugi.

VASILKA Potem bom imela še plačo?

LAWRENCE *Se ji nasmehi.* In to kar lepo plačo.

VASILKA *Navdušeno.* Vau, vau – to bo super! Mene pa je skrbelo, če mi bodo v službi dali dovolj dopusta, da bom lahko šla tja gor. *Pogleda luno. Občudujoče ...* Res je polna.

LAWRENCE *Tudi on gleda gor.* Ko je polna, ima čudežno moč.

VASILKA Mama pravi, da me nosi. Vsako noč, ko pridem k njej pod odejo. *Se zahihita. Lawrence se nasmehne njenim besedam, nato se zazre gor.*

LAWRENCE Nekoč pred davnimi časi so naši predniki nekje v škotskem višavju postavili neke vrste tempelj iz kamnov.

VASILKA Tempelj ... se uporablja za kaj?

LAWRENCE To je nekaj takega kot cerkev. Ampak tam so namesto boga častili luno. Vendar, ko vidiš ta tempelj, izgleda zelo preprosto – pač nekaj kamnov v krogu. Samo ni. Točno so vedeli, kaj počnejo. Zadaj, nad temi kamni, se dviga gričevje, katerega obris natanko spominja na žensko, ležečo na hrbtu. Vsakih 18 let izza gričevja vzide polna luna, potuje vzdolž tega obrisa in potem izgine. Čez nekaj časa se spet pojavi. Natanko v središču templja. Legenda pravi, da je vsak, ki stoji tam v sredini ob tem čarobnem dogodku, obdarjen z nesmrtnostjo.

VASILKA A si bil tam, ko je posijala?

LAWRENCE Misliš v sredino? Seveda. Točno v sredini.

VASILKA Ti imaš pa srečo.

Lawrence jo pogleda in se ji nasmehne. Ona njemu nazaj. Gledata gor. Čez čas se Lawrence dvigne.

LAWRENCE Pridi zdaj, greva v spalko. *Vstaneta. Lawrence spalko preloži na pol. Vasilki. Ti potegni zadrگو, jaz bom pa naložil ogenj.*

VASILKA Prav.

Storita vsak svoje. Vasilki se malo zatika, a gre.

LAWRENCE Bo šlo?

VASILKA Bo. A greva že spat?

LAWRENCE Greva samo noter. Zaspal še ne rabiva.

VASILKA Fajn. Ker tudi doma ne rabim it tako hitro spat.

LAWRENCE Sem opazil, ja. Zlezi noter.

Vasilka hoče to storit, a jo Lawrence zaustavi.

Hej, pa ne obuta!

VASILKA Ups! *Se namuzne. Oprosti.*

Se sezuje in zleze v spalko. Tudi Lawrence se sezuje.

LAWRENCE *Hudomušno. Prihaja stric Lawrence.*

VASILKA Prima je!

Lawrence zleze k njej.

LAWRENCE Sicer bi bilo boljše, da če bi jaz šel prvi noter, a tudi tako gre.

VASILKA Res sva kot gosenica.

LAWRENCE Ajde, premakniva se tako, da bova videla botro luno.

VASILKA Teto luno, stric Lawrence.

Se hecno skobacata v pravi položaj. Zraven se smejeta.

Joj, sva hecna!

LAWRENCE Toplo pa je!

Se umirita. Gledata gor. Lawrence vzdihne.

Pa je res lepa.

VASILKA A si ti ne želiš gor?

LAWRENCE Kaj vem. Nekako jo raje gledam od tu. Veš da so analizirali kamne z lune in ugotovili, da so toliko stari kot naše osončje. Torej veliko več kot Zemlja. Sploh ni rečeno, da je luna nastala kot del našega sončnega sistema, ampak je pritavala od nekod iz globin vesolja.

VASILKA In zdaj spet gre.

LAWRENCE Gre.

VASILKA Mogoče domov ...?

Tišina.

LAWRENCE Veš, kaj ti hočem že nekaj časa reči?

VASILKA Kaj?

LAWRENCE Zakaj mi nisi povedala, da se moraš pazit?

VASILKA Jaz sem otrok, me morajo bolj drugi pazit.

LAWRENCE Saj veš, kaj mislim. V soboto sta z očkom morala ponoči nazaj domov po inhalator, ker si imela napad.

VASILKA *Skloni žalostno glavo.* Ja, to astmo imam. Ampak ne vedno.

LAWRENCE Ko se ti pa zgodi, ga moraš imet pri sebi, ne?

Vasilka v pritrditev krivde molči. Počasi stisnjenih ustnic prikima.

Pa ga imaš?

Vasilka pokima.

VASILKA Seveda. Tam v nahrbtniku. *Blizu leži njen otroški nahrbnik.* Imam tudi Pez bombone – boš?

LAWRENCE Ne, hvala.

Vasilka se zahihita.

Kaj pa je?

VASILKA *Navihano.* Hi – a ni smešno – zdaj pa jaz tebi ponujam bombone.

LAWRENCE Malo je, ja.

Se zasmejita.

Glede tistega sva se razumela, ne? Take stvari moraš povedat. Kaj če bi se ti z mano kaj zgodilo, pa ti ne bi mogel pomagat?

VASILKA Kaj jaz vem, kakšne otroke imaš ti rad.

LAWRENCE Kako to misliš?

VASILKA Zdrave ali bolane.

LAWRENCE Ti bučka. *Jo stisne k sebi.* Tebe imam najrajši na svetu!

VASILKA Joj, kako lepo. *Položi glavo nanj.*

Tako obstaneta.

VASILKA Lawrence ...

LAWRENCE Ja ...?

Ona dvigne obraz k njemu.

VASILKA Jaz bi tudi bila nesmrtna. Me boš peljal kdaj tja v tisti tempelj?

LAWRENCE *Jo nežno prime za lička.* Ni nobene potrebe. Nekaj tako lepega, kot si ti, ne more nikoli umret. *Se ji nasmehne.*

Drži jo in gleda.

VASILKA Me želiš poljubit?

LAWRENCE Kaj ...? *Se zdrzne.*

VASILKA Če me želiš poljubit? Tako kot se poljubljajo odrasli.

LAWRENCE Vasilka ...

VASILKA Veš, jaz ne bom imela nič proti. Samo da sem s tabo.

Lawrence jo gleda. Vasilka njega. V njenih očeh je toliko ganljive resnosti.

Tema.

10. PRIZOR

SIRENA

Predirljiva sirena reševalnega vozila. Utripanje luči v temi.

11. PRIZOR

LAWRENCE, MARTHA, VASILKA

Hodnik bolnice.

Lawrence ves nesrečen čaka. Sedi na stolu z glavo naslonjeno nazaj na zid.

Priteče Martha – vsa iz sebe!

MARTHA Kaj – kako se je moglo to zgodit?!

LAWRENCE Ni imela inhalatorja ...

MARTHA Dala sem ji zraven, pa sem ga našla pod posteljo!

Iz žepa potegne inhalator. Skupaj s Paulovimi kopački ...

LAWRENCE Si prepričana?

MARTHA *Kar naenkrat histerično.* Seveda sem prepričana – kako ne bi bila prepričana, če sem ga našla tam spodaj ...!

LAWRENCE Mogoče je prejšnji ...

Lawrence jo gleda. Martha njega. Nato sede na stol zraven njega. Odsotno ...

Pospravljala sem ...

In zajoče v dlani. On dvigne roko, da bi jo objel ali pobožal, v glavnem potolažil, a si premisli. Umakne roko. Ona dvigne glavo.

MARTHA Je kaj novega?

On ji odkima.

Kako se je lahko to zgodilo? *Bolj sama sebe vpraša. Lawrence je tiho. Martha zmaje z glavo.*

Tišje ... Prej celo leto ni imela nič, zdaj pa kar dva ... V velikem strahu in bolečini ... Jezus

Kristus, če bo ...

Lawrence jo objame in stisne.

LAWRENCE Ne bo.

MARTHA *Nasloni glavo nanj. Jokajoče.* Tako te ima rada!

Lawrence nenadoma nervozno vstane in si gre z roko skozi lase.

MARTHA Obe te imava radi.

Nato nenadoma ...

Jaz ne morem več ...! *Vsujejo se ji solze.* Ne morem, ne znam ... Ne morem več tega nosit v sebi. Nikoli nisem znala izbrat pravega trenutka, ampak to mora ven iz mene! Oprosti, mogoče delujem kot neodgovorna sebična mati *Si obriše solze.* – v tem trenutku ... *Ustavi se. Lawrence je obrnjen proč. Ona njemu ...*

MARTHA Me poslušáš?

LAWRENCE Poslušam.

Martha stopi do njega.

MARTHA Sem se obrni.

On se obrne.

Poglej me.

Lawrence jo gleda.

Zaljubila sem se vate.

On jo gleda.

Ne morem pomagat.

On jo gleda.

Ljubim te.

On zapre oči. Na obrazu se mu zariše muka.

LAWRENCE Ne morem Martha, ne morem. *Ves nesrečen potopi glavo v dlani.*

MARTHA Zakaj ne?! Lawrence ...?! Zakaj?! Se ne bi lepo imela? *Mu razpre dlani.*

Lawrence dvigne glavo, solzne oči ima.

LAWRENCE Ljubim jo.

MARTHA *Presenečena.* Ljubiš ...? *Nato spozna koga ljubi.* Ljubiš?!

Lawrence pokima. Martho, ki se drži stene, kar pobira vase. Skoraj ne more do sape. Mine nekaj trenutkov ...

Kako se je moglo to zgoditi?

LAWRENCE Ne vem. Rad bi bil ves čas z njo. In zaradi tega bi bil tudi s teboj.

MARTHA Saj ne ... saj ne moreš ljubiti tako nedolžnega bitja?

LAWRENCE *Pogleda jo.* Koga pa naj ljubim, Martha? Koga? Vsi smo tako umazani, zapacani, zavrženi! Smeti smo temu svetu, smeti! In živimo med smetmi! A narava nima smeti. Vse uporabi, da naredi dobro. Samo mi ljudje smo izumili smeti. Smeti so samo naš izum. Izum iz gole objestnosti.

Vsega se naveličamo, vse pokvarimo in potem tisto odvržemo, pustimo za sabo. Same smeti. Povsod puščamo za sabo sled. In ko nam bo uspelo razpršiti se po tem prelepem prostorju tam

zunaj, nas gotovo ne bo težko izsledit. Po smeteh. Po odpadkih človeške sorte! Ne bomo izvažali dobrega, ne, ampak smeti. In vse bomo naučili, kako nekaj imet in nato to odvrečt. Tako delamo drug z drugim, tako delamo s stvarmi, tako delamo sami s sabo!

MARTHA *Ga zaprepadeno gleda. Ti si bolan ...*

LAWRENCE Seveda sem bolan. Saj si ves čas vedela. Bolan od življenja. Ni je hujše bolezni, Martha, ni je!! Odpusti mi, če mi lahko!

Martha ga gleda, njen pogled se umirja. Razmišlja in ...

MARTHA Ampak ... tudi nje bi se naveličal; ko bi zrasla ... *Se takoj zbere.* Kaj pa govorim, kot da ti ponujam lastnega otroka!

LAWRENCE Saj zato si želim umret, Martha, umret. Ker ni nobenega upanja več zame. Rad bi bil tam zgoraj, tam med tisto tišino, med tistimi atomi, kjer se ne dogaja nič drugega kot samo tišina in nihče ne ve, da je komu pomemben. Mi ljudje pa rabimo to, da smo komu pomembni.

MARTHA A si kdaj ... *Težko ji gre z jezika.* A si ji kdaj kaj naredil – saj veš, kaj mislim? *On ne odgovori. Obstoji.*

MARTHA *Zakriči. Si?!!*

On molči. Gleda proč.

Martha leze skupaj, ne more verjet, da bi kaj takega lahko bilo res. Groza se ji riše čez obraz. Strašansko jo boli srce ob pomisli, da je kaj takega mogoče.

MARTHA *Joj joj joj ... joj ...*

LAWRENCE Nikoli ne bi nič takega storil, da bi jo onesrečil.

Gleda ga.

MARTHA *Čez čas ... Pojdi.*

Skoraj zavpije ...

Zgini!

Lawrence gre. Martha obsedi. Čez čas se ena od vrat odprejo in tam se prikaže Vasilka. Bosa in oblečena v bolnišnično pižamo.

VASILKA *Radostno zavpije. Mami!*

Martha šine kvišku.

MARTHA *Vasilka!*

Stečeta si v objem. Martha jo dvigne k sebi.

MARTHA *Srečno jo prižeme obse. Dete moje ...*

Tema.

12. PRIZOR

LAWRENCE, VASILKA

Oblačen dan na Rožnem vrhu. Pripravlja se na dež. Lawrence na prikolici pripravlja teleskop. Kakor da je nekaj zagledal v daljavi, pogleda dol po hribu. Čez čas priteče Vasilka.

LAWRENCE Ej, kako si pa ti prišla gor?! *Ji zakliče že od daleč.* Menda ne peš?!

Vasilka je že pri njem.

VASILKA *Zadihana.* Samo en del. Ati me je pripeljal, do koder gre. Z džipom. Saj ni hotel, pa je mama inzist .. inzisti ...

LAWRENCE Inzi ... *Ji hoče pomagat.*

VASILKA Ne, čakaj! Bom sama ... *Pomisli in takoj ...* Inzistirala.

LAWRENCE A si to od Paulieja pobrala?

VASILKA Veš da! *Se nasmeji.* On ne zna takih težkih besed.

LAWRENCE Vidiš, pa sem tudi jaz tebe nasmejal.

VASILKA Zakaj si tako zgoden danes?

LAWRENCE Moram se pripraviti na sončni mrk.

VASILKA Sem si mislila.

LAWRENCE Lahko ga čakaš z mano. Pridi, boš potegnila ročico. *Jo dvigne, da bi jo dal na prikolico.*

VASILKA Ne, ne morem.

Lawrence se ustavi, držeč jo v zraku nad glavo. Gleda jo.

LAWRENCE Seveda lahko.

VASILKA Zadnjič sem tukaj.

Lawrence jo spusti na tla.

LAWRENCE Zadnjič? Zakaj pa?

VASILKA Mami pravi, da več ne smem.

LAWRENCE Kako pa to naenkrat?

VASILKA Od zdaj naprej se bosta z atijem razumela.

LAWRENCE O, to je lepo.

VASILKA A ne? Sinoči, ko sem prišla iz bolnice, sta se dogovorila. Zavoljo mene. Šli bomo iz tega mesta. Šli bomo daleč proč od njegove druge ženske.

LAWRENCE Spet si prisluškovala.

VASILKA Saj vedno. Ati ima mamico spet rad, ona pa rabi še nekaj časa.

LAWRENCE Ne smeš tega počet. Ni lepo prisluškovat.

VASILKA Drugače pa nič ne zvem. Imata me za otroka, češ 'ne razumem teh stvari'. *Naredi s prstki narekovaje.*

LAWRENCE Pa tudi televizijo preveč gledaš.

VASILKA Kaj?! *Se razhudi, kakor da ni res, nato malo priznavajoče ...* Če pa ne smem v kino! Kaj ti je danes, samo kregaš me.

LAWRENCE Imaš prav. Sem že nehal.

VASILKA *Nenadoma spremeni razpoloženje. Otožno.* Mislila sem ...

LAWRENCE Kaj?

VASILKA Da mi boš povedal, kako me boš pogrešal.

LAWRENCE Seveda te bom pogrešal. Ti si moja lunica.

VASILKA Vedela sem, da boš tako rekel. *Se prižeme k njemu. Nato ga resno pogleda.* Vse sem dobro premislila. Ampak moraš me ubogat. A me boš? Obljubi, da me boš ubogal! *Lawrence ji prikima.*

Točno tako mora bit, kot ti povem. *Ga gleda, on njo. Nato ...*

Zdaj te bom spustila in potem bom tekla. *Glasek se ji ganjeno trese. Tik pred jokom je, a pogumno zadržuje.* In potem bom tekla in tekla. In tudi če bom jokala, ne bom čutila, ker bom tako hitro tekla, da mi bo veter sproti sušil solze. Razumeš? *Ga pogumno pogleda.*

Lawrence ji pokima.

Na tri, štiri ...

Prične štet.

Ena ... dva ... tri ... štiri ... *Pri štiri se zažene in steče kolikor more, od koder je prišla.*

Lawrence gleda za njo.

LAWRENCE *Žalostno.* Teci, Vasilka, teci ...

Tedaj opazi, da deklica teče nazaj. Zavpije ji.

Kaj je, Vasilka?!!

Vasilka priteče do njega.

VASILKA Aja, tole sem ti pozabila dat. *Mu izroči papirnat škrnicelj, ki ga je potegnila izpod suknjice.*

LAWRENCE Ti bučka. *Se nasmehne in vzame škrnicelj.*

Kaj pa je? *Pogleda noter.*

VASILKA Za spomin.

LAWRENCE Balon? *Izveče iz škrniclja rumen balon.*

VASILKA Ne, ne ga zdaj napihnit. Preveč mi bo hudo. Nekaj sem narisala nanj. *Pomembno reče ...* Ima pomen. Ko me boš pogrešal, si ga napihni. Saj ne bo težko. Še nekaj je notri.

LAWRENCE Ja, saj čutim. *Pogleda spet noter.* Pumpica?

VASILKA Ja, mala pumpica. Da ne boš sape rabil. Sapo rabiš za dihat.

LAWRENCE Lepo, Vasilka. Lepo. Jaz pa ti nisem nič pripravil.

VASILKA Zdaj si pa ti bučko. Saj nisi mogel vedet ... Lawrence, ti jočeš.

LAWRENCE O, to pa že ne!

VASILKA Kaj pa se ti sveti pod očesom?

LAWRENCE Svetloba se tako odbija.

VASILKA Od kod, če je pa sonce za oblaki?

LAWRENCE Od tvojega srčka.

VASILKA *Nejeverno.* Kako je to mogoče? Če pa je srce gotovo temno, ker je zaprto notri v telesu?

LAWRENCE Tudi luna je temna, pa vendar odbija toliko svetlobe, da nam sveti ponoči.

VASILKA *Razumevajoče.* Imaš prav, ja.

LAWRENCE *Se nenadoma nekaj spomni.* Čakaj.

Se nagne v prikolico in pobrska. V roki mu zasveti reflektor.

VASILKA O, tvoj lepi kamen.

LAWRENCE Kotni reflektor se reče.

VASILKA Kotni reflektor.

LAWRENCE Izvoli.

VASILKA *Še ne vzame.* Nisi rekel, da je zadnji?

LAWRENCE Zadnji. A nihče si ga ne zasluži bolj kot ti.

VASILKA Joj, ne morem ...

LAWRENCE Vzemi. *Jo prime za roko in ji položi reflektor v dlan. Zapre ji dlan.*

Samo na smeti gori ne pozabi. *Z prstom pokaže na nebo.*

VASILKA Ne bom. Zdaj pa tečem. Zares!

Vasilka steče. Lawrence še dolgo gleda za njo in maha.

Tema.

13. PRIZOR

LAWRENCE, KINO OPERATER

Kinodvorana. Lawrence sedi v drugi vrsti v temi. Ne razločimo dobro, a zdi se, da nekaj čudnega počenja. Kakor da se samozadovoljuje. Vmes se iz operaterjeve kabine projicira risani film.

Čez čas vidimo, da se na vhodu pojavi kino operater z nečim v roki. Kradoma se začne bližati Lawrencu. Vidimo, da v roki nosi kij.

KINO OPERATER Prasec! Udari Lawrence s kijem po glavi. Ta samo jaukne in pade vznak. Tako, ti perverznej. Če ni pravice na tem svetu, si jo pa moramo sami poiskat!

Vidimo, da ima Lawrence v roki malo rdečo pumpico za balone in na njej nataknjen napol napihnjen rumen balon (Vasilkino darilo), na katerem je samo s preprosto črto narisani nasmeh. Pumpal je balon tako, da ga je imel pod pazduho, z levico je držal pumpico poševno v krilu in z desnico potiskal njeno ročico gor in dol.

Kino operater poklekne k njemu in začuden vzame pumpico. Spozna, kaj je naredil.

KINO OPERATER Jezus Kristus! Se zgrozi, a hitro pride k sebi.

Ha – žival.

Ga brcne. Gre in vrže pumpico z balonom v koš. Obrne se nazaj. Zaničljivo, s sovraštvom. Prekleti folk! Raje bi zunaj gledal sončni mrk ...

Utrujeno odide ven.

Izpod Lawrenceove glave se počasi nacedi velika mlaka krvi.

Tema.

14. PRIZOR

LAWRENCE, VASILKA,

Bolniška soba. Lawrence leži s povito glavo. Kri mu je že predrta obveze. Ob postelji stoji Vasilka.

VASILKA *Pomembno.* Lawrence.

LAWRENCE *Težko govori.* Kaj je?

VASILKA Vic vem.

LAWRENCE Krasno! A mi ga poveš?

VASILKA Obljubi, da se boš smejal.

LAWRENCE Poglej, že zdaj mi gre na smeh. *Se s težavo nasmehne.*

VASILKA *Se izredno resno pripravi.* Takole – moj prvi vic ... Kako veš, kje ima črv glavo in kje rep?

Ni odgovora. Lawrence trudno zapre oči. Nato jih spet odpre.

Požgečkaš ga na sredini in pogledaš, kateri konec se smeji!

Lawrence se kašljajoče nasmeji.

A ti je všeč?

LAWRENCE Zelo.

VASILKA *Napravljivo važno.* Seveda ti je, saj sem ga jaz povedala.

LAWRENCE Bučka. Vasilka moja – nekaj ti moram povedati ...

VASILKA A si videl moj nasmeh na balonu?

LAWRENCE Videl.

VASILKA Torej si napolnil mojo luno. *Všeč ji je ta pomisel.*

LAWRENCE Sem.

VASILKA Priden. Glej, kaj sem ti prinesla! *Pomaha pred njegovim nosom s plastično prozorno vrečko, tiste vrste, ki je podobna plastični pisarniški mapi.*

LAWRENCE *Zelo presenečeno.* Vasilka! Kje si pa to dobila?

VASILKA A ti nisem obljubila, da bom?

LAWRENCE Si, samo ...

VASILKA Saj nisem jaz bila gori.

LAWRENCE Kdo pa?

VASILKA Kako ne uganeš? Peter in Simon – tvoja sinova! Astronavta sta postala. *Se prešerno nasmeji.* A si mislil, da sem jaz, mala drobtinica, šla gor?! Kdo bi hotel mene v posadko! Še Pauliejevega džipa na baterije ne znam vozit.

LAWRENCE *Občudujoče.* Kako sta zrasla!

VASILKA Lahko si ponosen. Jaz bi že bila srečna, če bi bil moj mož astronavt, kaj šele dva sinova. Dva! *Veselo poljubi Lawrence na lice.* Na, tu imaš svojo vrečo. *Mu ležerno počí vrečko na odejo.* Zdaj je zgoraj čisto.

LAWRENCE Hvala. Zdaj bom lahko mirno spal.

VASILKA Nič ne boš spal. Kdo bo pa meril razdaljo do lune?

LAWRENCE Tako sem utrujen.

VASILKA Utrujen gor ali dol, spat ne smeš. *Ganljivo, jokajoče.* Kakšen bo to svet brez tvojih meritev? Kdo bo potem vedel, koliko se je luna odmaknila od nas? In potem bo en dan samo šla, samo šla ... in nikoli več ne bo zvezd, ne lune, ne mesečine, ne plime in oseke ... kakšen bo to svet z vedno isto morsko gladino? Kako bo mami brez polne lune kdaj shujšala? Ne smeš zaspat! *Se ihtavo vrže z glavo na njegova prsa.* Ne smeš, Lawrence, nikakor ne smeš. *Zajoče v njegovo odejo.* Ne smeš ...

LAWRENCE *Skoraj čisto tiho.* Vasilka ... Vasilka ...

VASILKA *Prisluhne.* Kaj? Kaj?! A si kaj rekel?

LAWRENCE Veš ... te smeti na luni ...

VASILKA Kaj – kaj je z njimi?

LAWRENCE Boljše to kot nič. Karkoli, samo da ni nič. Zvezde so lepe pa vse, ampak če ni nas tam, potem ni ničesar. Zato njihova podoba toliko let potuje. Milijone let potuje, samo da jih mi vidimo. Brez nas so samo skupek strjenega prahu.

VASILKA *Bridko*. Joj, oprosti! Jaz sem ti pa vrečko nazaj prinesla!

Lawrence se nasmehne.

LAWRENCE Vidiš, pa si me spet nasmehnila.

Vasilka se nenadoma dvigne, vsa resna ...

VASILKA Lawrence, ti boš umrl, ne?

LAWRENCE Ti moja brihtnica. *Dvigne roko, da bi jo pobožal, a ne zmore. Vasilka ga prime pod njo. Vedno vse prav uganeš.*

VASILKA Saj ne jaz.

LAWRENCE Srček, ne?

Vasilka pokima. Nenadoma vzklikne.

VASILKA Ha!

LAWRENCE Kaj?

VASILKA Najbrž nisi stal točno v sredini tistega kroga.

LAWRENCE Nisem.

Vasilka pošmrkne.

VASILKA *Pogumno*. Ne bom jokala, veš.

LAWRENCE To je lepo. Ampak ... sončni mrk bova pa počakala?

VASILKA Veš da. *Mu goreče stisne roko. Veš da.*

Obstojita. Vasilka ga drži za roko. V ozadju zažari veliko sonce. Počasi ga prekriva luna. Klavirska glasba, vmes nekdo bere odlomek iz Geneze, začetek. Glas je nekoliko počen, zadušen, podoben tistemu, ki prihaja po radijski vezi iz zelo oddaljenega kraja.

»V začetku je Bog ustvaril nebo in zemljo. Zemlja pa je bila pusta in prazna, tema se je razprostrirala nad globinami in duh božji je vel nad vodami.

Bog je rekel: Bodi svetloba. In bila je svetloba. Bog je videl, da je svetloba dobra. In bog je ločil svetlobo od teme. In Bog je svetlobo imenoval dan, temo pa je imenoval noč. In bil je večer in bilo je jutro ...«

Mrk – tema.

Nato bolnišnična luč. Lawrence je mrtev. Vasilke ni ob njem.

Tema.

KONEC

Maribor, 2 – 22 oktober, 2007